स्थानीय विपद् जलवायु उत्थानशील योजना(सयोजित लापा)

शुक्लाफांटा नगरपालिका, कञ्चनपुरजिल्ला

२०७५ साल

योजना अवधि

आ.व.०७५/०७६ देखि ०७७/०७८ सम्म

तयार गर्ने

शुक्लाफांटा नगरपालिकाको कार्यालय

कन्चनपुरजिल्ला

दस्तावेजः	जलवायु परिवर्तन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजन (स्थानिय विपद् तथाजलवायु उत्थानशिल योजना समाहित लापा), शुक्लाफांटा नगरपालिका कन्चनपुर जिल्ला *{Local Adaptation Plan for Action,Sukulaphanta Municipilty ,Kanchanpur District }*
योजनाको अवधिः	३ वर्ष (०७५/०७६ देखि ०७७/०७८ सम्म)
तयार गर्नेः	शुक्लाफांटा नगरपालिका, कार्यालय, कन्चनपुर जिल्ला
समन्वय गर्नेः	स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील समिति, शुक्लाफांटा नगरपालिका, कन्चनपुर जिल्ला
प्राविधिक सहयोग तथा सहजीकरणगर्ने	स्थानीय संस्थाको नाम निड्स नेपाल, अनुकुलन/ब्रेष्ड परियोजना तथा नेपाल रेडकस सोसाइटि जिल्ला शाखा कन्चनपुर,नेपाल
बिशेष आभार :	जलवायु उत्थानशील विपद् समाहित स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना, शुक्लाफाँटा नगरपालिका, कन्चनपुर
आवरण चित्र :	कभर पेजमा शुक्लाफांटा नगरपालिकाको *GIS*बाट निकालिएको नक्सा
आर्थिक सहयोग गर्नेः	*DFID-UKaid / BRACEDProgramme*(अनुकूलन परियोजना)

फोन.नं. ०९९-५४००१०
फ्याक्स:-०९९-५४००१०

शुक्लाफाँटा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

झलारी, कञ्चनपुर
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

पत्र.संख्या:-२०७५/०७६ मिति :२०७५/११/२७

च.नं.

शुभकामना मन्तव्य

हाल जलवायु परिवर्तनको असर विश्वभर देखा परेको छ । नेपाल पनि यसबाट अछुतो छैन । स्थानीय स्तर खासगरी विपन्न तथा सिमान्तकृत वर्गमा यसको असर झन बढि परेको छ । यसको असर न्यूनीकरणका लागि नेपाल सरकारले आवश्यक नीतिगत व्यवस्थाको सुरुवात गरिसकेको छ । यसै सन्दर्भमा कन्चनपुर जिल्लाको यस नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तन तथा वातावरणीय क्षेत्रमा समन्वयका लागि गाँउ तथा नगरपालिका कार्यपालिकाको नेतृत्वमा स्थानीय बहुसरोकारवाला संघ संस्थाहरु र लक्षित वर्ग समेतको सहभागितमा गठित गाँउ तथा नगरपालिका स्तरिय विपद तथा जलवायु परिवर्तन समन्वय समितीको अगुवाईमा तयार गरिएको यो जलवायु परिवर्तन अनुकुलन योजना सबैको लागि अनुकरणीय हुनेछ भन्ने आशा राखेको छु । गाँउ तथा नगरपालिका साथै यहाँका जनसमुदायले जलवायु परिवर्तनको क्षेत्रमा स्थानीय स्तरमा अनुकुलन एवं न्यूनीकरणका प्रयासहरु थालनी गर्ने आवश्यक महशुस गरी जलवायु परिवर्तन नीति २०६७, जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकुलन कार्ययोजना (नापा) २०६७ एवं स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना (लापा) र राष्ट्रिय कार्ययोजनाको संरचना २०६८ साथै विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्नको लागि बनेको ऐन २०७४ अनुरुप यो ३ वर्षे स्थानीय अनुकुलन योजना तयार गरेकोमा गाँउ तथा नगरकार्यपालिकाले यसलाई प्रशंसनिय कार्य ठानेको छ ।

यो योजना बेलायती सहयोग नियोग (UK AID) को आर्थिक सहयोगमा साझेदार आइ.डि. नेपाल, रुपान्तरण, एन ट्याग, सफोस, आइड्रा, लिबिर्ड, IWMI, Renewable world, Middlesex University London , NETAFIM, रिम्स नेपाल तथा स्थानीय साझेदार संस्था राष्ट्रिय वातावरण तथा समविकास समाज नेपाल कन्चनपुरको साझेदारीमा संचालित BRACED/ अनुकुलन एक्स परियोजना, बेलायती सहयोग नियोग (DFID) को आर्थिक सहयोगमा यस नगरपालिकाको आयोजनामा सबै सरोकारवालाहरु (नगरकार्यपालिका, वाड कार्यलय, स्थानीय सरोकारवाला प्रमुखहरु , राजनैतिक दलका प्रतिनिधी, समुदायिक वन उपभोक्ता समुहका प्रतिनिधी, महिला तथा अन्य बुद्धिजीविहरु)को सहयोगमा यो अनुकुलन कार्ययोजना तयार गरिएकोले सम्बन्धित सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु

अन्तमा यस कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित सबै सरोकारवालाहरुको सक्रिय सहयोग तथा सहकार्यको अपेक्षा राख्दै यसको सफल कार्यान्वयनको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

....

दिल बहादुर ऐर

नगर प्रमुख

दिल बहादुर ऐर
नगर प्रमुख

NEEDS NEPA

(National Environment & Equity Development Society)

निड्स नेपाल

शुभकामना मन्तव्य

हाल जलवायु परिवर्तनको असर विश्वभर देखा परेको छ। नेपाल पनि यसबाट अछुतो छैन। स्थानीय स्तर खासगरी विपन्न तथा सिमान्तकृत वर्गमा यसको असर झन बढि परेको छ। यसको असर न्युनीकरणका लागि नेपाल सरकारले आवश्यक नीतिगत व्यवस्थाको सुरुवात गरिसकेके छ। यसै सन्दर्भमा कन्चनपुर जिल्लाको बेलौरी नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तन तथा बातावरणीय क्षेत्रमा समन्वयका लागि नगरपालिका कार्यपालिकाको नेर्तत्वमा स्थानीय बहुसरोकारवाला सँघ सँस्थाहरु र लक्षित वर्ग समेतको सहभागितमा गठित नगरपालिका स्तरिय विपद तथा जलवायु परिवर्तन समन्वय समितीको अगुवाईमा तयार गरिएको यो जलवायु परिवर्तन अनकुलन योजना सवैको लागि अनकरणीय हुनेछ भन्ने आशा राखेको छु। नगरपालिका तथा यहाँका जनसमुदायले जलवायु परिवर्तनको क्षेत्रमा स्थानीय स्तरमा अनुकुलन एवं न्यनीकरणका प्रयासहरु थालनी गर्ने आवश्यक महशुस गरी जलवायु परिवर्तन नीति २०६७, जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकलन कार्ययोजना (नापा) २०६७ एवं स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना (लापा) र राष्ट्रिय कार्ययोजनाको सँरचना २०६८ साथै विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्नको लागि बनेको ऐन २०७४ अनुरुप यो ३ वर्षे स्थानीय अनुकुलन योजना तयार गरेकोमा नगरकार्यपालिकाले यसलाई प्रशँसनिय कार्य ठानेको छ।

यो योजना बेलायती सहयोग नियोग (UK AID) को आर्थिक सहयोगमा साझेदार आइ.डि. नेपाल, रुपान्तरण, एन ट्याग, सप्रोस, आड्रा, सिमित, IWMI, Renewable world, Middlesex University London , NETAFIM, रिम्स नेपाल तथा स्थानीय साझेदार सँस्था राष्ट्रिय वातावरण तथा समविकास समाज नेपाल कन्चनपुरको साझेदारीमा सँचालित BRACED/ अनुकुलन एक्स परियोजना, बेलायती सहयोग नियोग (DFID) को आर्थिक सहयोगमा बेलौरी नगरपालिकाको अयोजनामा सवै सरोकारवालहरु (नगरकार्यपालिका, वाड कार्यलय, स्थानीय सरोकारवाला प्रमुखहरु , राजनैतिक दलका प्रतिनिधी, समुदायिक वन उपभोक्ता समुहका प्रतिनिधी, महिला तथा अन्य बुद्धिजीवीहरु)को सहयोगमा यो अनुकुलन कार्ययोजना तयार गरिएकोले सम्वन्धित सवैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

अन्तमा यस कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यन्वयनका लागि सम्वन्धित सवै सरोकारवालहरुको सक्रिय सहयोग तथा सहकार्यको अपेक्षा राख्दै यसको सफल कार्यान्वयनको शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

....

कार्यकारी निर्देशक

भव राज रेग्मी

राष्ट्रिय वातावरण तथा समविकास समाज नेपाल

सारांश

बर्तमान बिश्व समुदायको एक प्रमुख समस्या रहेको स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको चुनौति सामना गर्न तथा त्यसका प्रभावहरुसँग अनुकूलित हुन नेपाल सरकारले जलवायु परिवर्तन नीति २०६७, जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकूलन कार्ययोजना (नापा) २०६७ एवं स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (लापा) को राष्ट्रिय कार्ययोजनाको संरचना समेत तयार गरी स्थानीय स्तरको अनुकूलनलाई प्राथमिकता दिएको छ । साथै स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना निर्देशिका २०७४ लागु गरेको छ ।यस निर्देशिका २०७४ ले पनि स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको निर्माण गरि नगरपालिका स्तरमा हुने स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिर्वतनका सवाल सित जुध्नको लागि क्षमता विकास गरि स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल समाजको विकासमा टेवा पुग्ने गरि निर्देशिका तयार गरेको छ ।

विश्वव्यापी रुपमै जलवायु परिवर्तनले व्यापक चर्चा पाइरहेको वर्तमान सन्दर्भमा उष्ण प्रदेशिय हावापानी रहेको यस नगरपालिकामा समेत जलवायु परिवर्तनका लक्षण तथा प्रभावहरु देखा पर्न थालिसकेका छन् । विशेषगरि नगरपालिकामा बाढीजन्य प्रकोपमा डुबान, कटान तथा पटानका हिसाबले धेरै मारमा परेको देखिन्छ । यसै परिप्रेक्ष्यमा बेदकोट नगरपालिकाले स्थानिय संस्था निड्स नेपालको सहजिकारणमा तथा बेलायती सहयोग नियोग अन्तरराष्ट्रिय विकास विभाग (UK aid/DFID)को अनुकूलन/ब्रेष्ड परियोजनाको आर्थिक सहयोगमा यस बेदकोट नगरपालिकामा समायोजित लापा संरचना अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरु अवलम्बन गरी स्थानीय बहुसरोकारवालाहरु (नगरपालिका वडा नागरिक मञ्च संयोजक तथा प्रतिनिधि, स्थानीय सेवाकेन्द्र प्रमुखहरु, राजनैतिक दलका प्रतिनिधि, उपभोक्ता समूहका प्रतिनिधि, दलित, महिला, अपाङ्ग, पत्रकार, तथा अन्य बुद्धिजिवीहरु) को सहभागितामा आगामी ३ वर्षका लागि जलवायु परिवर्तन स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ । योजनाको सारसंक्षेप निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

शीर्षक	विवरण
नगरपालिकाको नाम	शुक्लाफांटा नगरपालिका, कन्चनपुर जिल्ला
चार किल्ला	पूर्व : कृष्णपुर नगरपालिका पश्चिम :बेदकोट न.पा. र शुक्लाफाँटा आरक्ष उत्तर : डडेल्धुराको चुरे पर्बत दक्षिण : शुक्लाफाँटा आरक्ष र लालझांडी गांउ पालिका
क्षेत्रफल (हे)	१६२.५७ बर्गकिलो मिटर
अवस्थिति	अक्षांसः २९°०२'१९"देखि २८°५०'४२" उत्तरी अक्षांस देशान्तरः ८०°२३'२२" देखी ८०°२०' ५७"पूर्वी देशान्तर उचाइः
जम्मा जनसंख्या :	४६,८३४
जम्मा घरधुरी	८८३८
औसत परिवार संख्या	५.२९
प्रमुख पेशा तथा जीविकोपार्जनको आधार	कृषि तथा पशुपालन, व्यापार, नोकरी, ज्याला मजदुरी साथै वैदेशिक रोजगारी
हावापानी/जलवायुको अवस्था	औषत तापक्रमः २२.८ से. तथा औषत वर्षाः१७७१.५ मि.मि. हावापानीःउष्ण प्रदेश
जलवायु परिवर्तनको	बाढी, खडेरी, हावाहुरी, महामारी, आगलागी, मिचाहा प्रजाति, कृषिमा रोग तथा किरा,

<table>
<tr><td>स्थानीय प्रभाव</td><td colspan="4">शितलहरआदि ।</td></tr>
<tr><td>मुख्य मुख्य प्रकोपहरु</td><td colspan="4">बाढी जन्य प्रकोप डुबान, कटान, पटान एवं वन्यजन्तु आतंक</td></tr>
<tr><td>जोखिमको स्तर</td><td colspan="4">नेपाल सरकार वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय (तात्कालिन वातावारण मन्त्रालय)ले गरेको जलवायु परिवर्तन संकटासन्न नक्शाङ्कन प्रतिवेदनमा उल्लेखित ईण्डेक्सको आधारमा यो जिल्ला न्यून जोखिमको अवस्थामा (०.१८१-०.३५५, Low Rank) सुचिकृत छ ।</td></tr>
<tr><td rowspan="2">संकटासन्न वडाहरु</td><td>अति उच्च जोखिम (V4)</td><td>उच्च जोखिम (V3)</td><td>मध्यम जोखिम (V2)</td><td>न्युन जोखिम (V1)</td></tr>
<tr><td>वडा न. ७,८,९,१२</td><td>वडा न. २,६,११</td><td>वडा न. ३,५,१०</td><td>वडा न. १,४</td></tr>
<tr><td rowspan="2">संकटासन्न घरधुरीको विवरण (श्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७३)</td><td>अति उच्च जोखिम (V4)</td><td>उच्च जोखिम (V3)</td><td>मध्यम जोखिम(V2)</td><td>न्युन जोखिम (V1)</td></tr>
<tr><td>७५५५ (२१%)</td><td>८५५५ (२३%)</td><td>११,६१३ (३२%)</td><td>११,६१४ (२४%)</td></tr>
<tr><td>योजनाको परिकल्पना</td><td colspan="4">जलवायुमैत्री नगरपालिकाको विकास गरी जिविकोपार्जनको श्रोतमा टेवा पुऱ्याउने</td></tr>
<tr><td>योजनाको अबधि</td><td colspan="4">आ.व. ०७५/०७६ देखि २०७७/७८ सम्म</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>प्रस्तावित वजेट</td><td colspan="3">रु 4,19,21,000/-</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">विषयगत क्षेत्र</td><td colspan="3">अनुमानित लागत रु हजारमा</td><td rowspan="2">कुल वजेट जम्मा</td></tr>
<tr><td>२०७५/२०७६</td><td>२०७६/२०७७</td><td>२०७७/२०७८</td></tr>
<tr><td>कृषि तथा खाध सुरक्षा</td><td>४२७१</td><td>३६७१</td><td>३५०६</td><td>११,३८८।००</td></tr>
<tr><td>जल तथा उर्जा</td><td>५८८०</td><td>९१०</td><td>८७०</td><td>३,७७०।००</td></tr>
<tr><td>जलवायु उत्पन्न प्रकोप</td><td>४१६०</td><td>२४१५</td><td>१७५०</td><td>७,३८५।००</td></tr>
<tr><td>विपद् पुर्व</td><td>४२०</td><td>२९६</td><td>२००</td><td>९१६।००</td></tr>
<tr><td>विपद्को वेला</td><td>२०</td><td>२०</td><td>२०</td><td>६०।००</td></tr>
<tr><td>विपद् पश्चात</td><td>२२६२</td><td>१२</td><td>१२</td><td>२,२८६।००</td></tr>
<tr><td>वन तथा जौविक विविधता</td><td>९३०</td><td>१६१०</td><td>६०५</td><td>३,१४५।००</td></tr>
<tr><td>मानव स्वास्थ्य</td><td>११५०</td><td>७५०</td><td>९००</td><td>२,८००।००</td></tr>
<tr><td>भौतिक पूर्वाधार तथा सहरी विकास</td><td>१३१००</td><td>५७५०</td><td>२०००</td><td>९,८०६।००</td></tr>
<tr><td>योजना अनुगमन, मूल्यांकन, समीक्षा</td><td>१८५</td><td>९०</td><td>९०</td><td>३६५।००</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td>३२,३७८।००</td><td>१५,५२४।००</td><td>९,९५३।००</td><td>४१,९२१।००</td></tr>
<tr><td>योजना कार्यान्वयनमा सहयोग गर्न सक्ने मुख्य मुख्य निकायहरु</td><td colspan="4">जिल्ला प्रशासन कार्यालय, विषयगत सरकारी निकायहरु, राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय गैह्र सरकारी संस्थाहरु, स्थानीय सामुदायिक संस्थाहरु, निजिक्षेत्र आदी ।</td></tr>
</table>

लैंगिक तथा सामाजिक समाबेशिकरण	योजना तर्जुमा महिला तथा विपन्न वर्गको समेत सहभागिता रहेको छ भने योजना कार्यान्वयन गर्दा लैंगिक सम्वेदनसिल तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
योजनाको समायोजन	आवधिक योजनामा अनुकुलन योजनालाई समायोजन गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।
योजनाको कार्यान्वयन	नगरपालिकाको नेतृत्वमा सरकारी तथा गैह सरकारी संघसंस्थाहरु, उपभोक्ता समुहहरुसंगको समन्वय तथा सहकार्यमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने छ ।
अनुगमन तथा मूल्यांकन	जिल्ला समन्वय समिति, सरकारी निकायहरु र सहयोगी निकाय तथा सरोकारवालाहरुवाट विभिन्न तह (राष्ट्रिय, जिल्ला तथा समुदाय स्तर) वाट अनुगमन तथा मुल्यांकन हुनेछ ।
क्षमता विकास	कार्यान्वयन गर्ने निकायहरुको हालको अवस्था र कार्य प्रकृति अनुसार क्षमता विकास क्रियाकलाप समेत यसयोजनामा समावेश छ ।

माथि उल्लेखित विवरणहरु यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको आधार हो। समुदायको परिकल्पना पुरा गर्न यी योजनाहरु तयार पारिएका हुन् र यसको सफल कार्यान्वयन र दिगो प्रभावको लागी सबै सरोकारवालाहरुको भूमिकामा विशेष जोड दिइएको छ । लैङ्गिक समानता, सामाजिक सद्भाव र समावेशिकरण सफल कार्यान्वयनका लागि महत्वपूर्ण अङ्गको रुपमा पहिचान गरिएको छ। सफल प्रभावकारी र लक्षितवर्गमुखि कार्यान्वयनका लागी जिल्ला, नगरपालिका वा अन्य सेवाप्रदायक एवम्सामाजिक संघसस्थाहरुको क्षमता विकास र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समायोजन गरी एकीकृत विधि अंगाल्न विशेष जोड दिइएको छ।

विषय सुची :

नगरपालिकाको पृष्ठभूमि..१
१.१.१ अवस्थिति र भौगोलिक अवस्था..१
१.१.२ सामाजिक अवस्था (संघसंस्था, सास्कृति, सामिाजिक मुल्य तथा मन्यता):....................२
१.१.३ मानवीय अवस्था(जनसाख्या, शिक्षा, सिप तथा दक्षता, सचेतना र स्वस्थ्य):................२
१.१.४ आर्थिक क्रियाकलापहरुको अवस्था (वित्तिय तथा वजार पहूाच, रोजगारी) :...................२
१.१.५ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था (वन, जलस्रोत, खानी कृषि):...२
१.१.६ समूदाय विकास (भौतिक पुर्वाधारको अवस्था)..२
१.१.७ इन्धन तथा उर्जाको अवस्था...२
१.१.८ मौसम तथा जलवायुको अवस्था...३
१.२.१ स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको औचित्य, मान्यता एवं आधारहरु............................३
स्थानीय अनुकूलन योजनाको औचित्य मान्यता:..३
१.२.२ स्थानीय अनुकूलन योजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन विच अर्न्तसम्बन्ध.....................५
१.२.३ स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजना परिकल्पना तथा अपेक्षित उपलब्धिहरु...........................६
योजना कार्यान्वयन रणनीति..७
योजनाको अनुगमन मुल्यांकन तथा पुनरावलोकन...७
परिच्छेद २:..८
२.१ विपद ब्यवस्थापन समाहित स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजना तयारीका चरण र प्राप्त नतिजाहरु..८
२.२ विपद तथा जलवायू परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि..९
२.३ विपद् तथा जलवायू परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनूकुलन मुल्याांकन.........................१०
२.३.१.१ जलवायू परिवर्तनको अवस्था विश्लेषण (मौसमी पात्रो, बाली पात्रो र प्रकोप पात्रो).....१०
२.३.१.२ प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा :...१२
२.३.१.३ प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण..२१
२.३.२ विपद् तथा जलवायु सम्वेदनसिलताको विश्लेषण...२३
२.३.२.१ जोखिम, संकटासन्नता र श्रोत नक्शांकन...२३
२.३.२.२ जोखिमको अवस्था तथा अनूकुलनका प्रयासहरुको विश्लेषण :...................................२६

२.३.३ अनुकुलन क्षमताको विश्लेषण..२७
२.३.३.१ जिविकोपार्जनका सम्पतिहरुको विश्लेषण...२७
२.३.३.२ संस्थागत नक्शांकन तथा सेवा प्रदायक संस्था विश्लेषण......................................३०
२.३.४ संकटासन्नताको विश्लेषण...३२
२.३.४.१ संकटासन्नता वस्तिको पहिचान तथा संकटासन्नता अवस्था स्तरीकरण...................३२
२.३.४.३ संकटासन्न वर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान...३७
२.४ अनूकुलन कार्यहरुको प्राथमिकीकरण...३८
२.४.१ अनूकुलन कार्यहरुको प्राथमिकीकरण...३८
२.४.२ आवश्यक क्षमता विकासको लेखाजोखा..४०
२.५ स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको
तर्जुमा..४०
परिच्छेद : ३..६०
३.१ स्थानीय योजना तर्जुमा प्रक्रियामा विपद् समाहित स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजना समायोजन.६०
३.२ विपद् समाहित स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन.................................६०
३.३ विपद् समाहित स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको प्रगति मुल्यांकन...............................६०
सर्न्दभ सामाग्री..६१
अनूसुचीहरु...६१
१ स्थानीय अनूकुलन योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सहभागीहरुको नामावली..............................६१
२ विपद् प्रतिकार्य योजनाहरु...५९

परिच्छेद १

नगरपालिकाको पृष्ठभूमि

१.१.१ अवस्थिति र भैागोलिक अवस्था

शुक्लाफांटा नगरपालिकामा कंञ्चनपुर जिल्लाको सदरमुकाम महेन्द्रनगर देखी १० कि.मि दुरीमा रहेको छ । साबिकका झलारी र पिपलाडी केही भाग देखतभुलीका वडाहरु यस नगरपालिका मिलाएर बनाइएको यस नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल १६२.५७ बर्ग.कि.मि. रहेको छ । यस नगरपालिकाको पूर्वमा कृष्णपुर नगरपालिका, पश्चिममा शुक्लाफांटा वन्यजन्तु आरक्ष र वेदकोट नगरपालिका,उत्तरमा डडेलधुरा जिल्लाको चुरे पर्वत रहेको छ त्यस्तै गरी दक्षिणमा शुक्लाफांटा वन्यजन्तु आरक्ष र लालझांडी गांउपालिका नदि, रहेको छ ।

चित्र नं १: शुक्लाफांटा नगरपालिकाको अवस्थिति नक्सांकन

१.१.२ सामाजिक अवस्था (संघसंस्था, सास्कृति, सामिाजिक मुल्य तथा मन्यता): तराईका अन्य गांउपालिका तथा नगरपालिकामा झैँ यस नगरपालिकामा पनि पहाडी जिल्लाबाट बसाई सरी आएका मानिसहरुको स्थाइ बसोबास गर्नेको बाहुल्यता बढी पाईन्छ । मिश्रीत जातीका व्यक्तिहरुको बसोबास भएता पनी यस नगरपालिकामा क्षेत्री, ब्राह्मणएवं थारु जातीको बाहुल्यता बढी रहेको छ । साथै दलित, दशनामी समुदाय पनी परापूर्व काल देखि बसी आइरहेका छन् ।यस नगरपालिकाका अधिकांश बासिन्दाहरु हिन्दु धर्मावलम्बी रहेका छन् । साथै केही क्रिश्चियन एवं केही बौद्ध धर्मावलम्बी पनि यसनगरपालिकामा बसोबास गर्दछन् । विभिन्न समुदायहरुले दशैं, तिहार, माघी, फागु जस्ता चाड पर्वहरु मनाउने गर्दछन् ।यस नगरपालिकामा प्राय घरहरु परम्परागत कच्ची, पक्की सामग्री साथै काठ प्रयोग गरि बनाइरहेका छन् भने हालका दिनहरुमा विशेष गरि बजार क्षेत्रमा पक्की घरहरुको निर्माण बढ्न थालेका देखिन्छन् ।

१.१.३ मानवीय अवस्था(जनसाख्या, शिक्षा, सिप तथा दक्षता, सचेतना र स्वस्थ्य): मानविय श्रोतमा यस नगरपालिकामा कृषक, ब्यापारी, स्वास्थ्यकर्मी, कृषि जे.टि.ए., पशु जे.टि.ए., मेकानिक, कारपेन्टर, सिलाइ बुनाइ सम्बन्धी सिप भएका, कम्प्युटर टेक्नीसियन र निजि तथा सरकारी शिक्षक रहेका छन । तुलनात्मकरुपमा यस नगरपालिकामाप्राबिधिक ज्ञानभएका व्यक्तिहरुको संख्या कम रहेको पाइन्छ । सदरमुकामवाट नजिक रहेको यस नगरपालिकामा शिक्षाको तथा जनचेतनाको सुधारोन्मुख रहेता पनि प्राबिधिक शिक्षाको स्तरमा उन्नति गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

१.१.४ आर्थिक क्रियाकलापहरुको अवस्था (वित्तिय तथा वजार पहूाच, रोजगारी) :

यस शुक्लाफांटा नगरपालिकाका बासिन्दाहरुको मुख्य पेशा कृषि र पशुपालन रहेका छन् ।साथै व्यापार, नोकरी, ज्याला मजदुरी पनी अन्य पेशाका रुपमा रहेका छन् । देशका अन्य भागमा जस्तै यस नगरपालिकाका धेरै युवाहरु वैदेशिक रोजगारीमा विदेशिएका छन् ।बजार सम्मको पहुंचका हिसाबले राम्रो रहेको यस नगरपालिकाकै मुख्य पेशा कृषि रहेकाले आगामी दिनहरुमा कृषी तथा पशुपालनलाई आधुनिकिकरण गर्दै नगदे वालीको खेतीमा जोड दिन सके बेदकोटबासीको आर्थिक स्थिती सुदृढ हुने विश्वास गर्न सकिन्छ ।

१.१.५ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था (वन, जलस्रोत, खानी कृषि): यस शुक्लाफांटा नगरपालिका प्राकृतिक स्रोत र साधनले भरिपुर्ण मानिन्छ तर बढ्दो जनसंख्या र अत्याधिक प्राकृतिक स्रोत र साधनको दोहनले यसको अवस्था दिन प्रतिदिन खस्किदो रहेको छ। उत्तर तर्फ यस नगरपालिकामा चुरे श्रृङ्खला रहेकाले २० वटा सामुदायिक बन, विभिन्न साना तथा ठुला नदीहरुमा धेरथुम, मालझुल, चारेपानी, बगुन, बैतडा तथा बछेला खानेपानीका स्रोत रहेका छन् । यस नगरपालिकामा तालतलैया एवं पोखरीहरु पनी यस नगरपालिकाका प्राकृतिक स्रोतहरुका रुपमा रहेका छन् । नेपालमा दुलर्भ मानिएको वनस्पतिमा विजयसाल यस नगरपालिकाको वन क्षेत्रमा प्रशस्त पाइने गरेको छ भने बाघ, गैंडा, हात्ति, बँदेल आदी जीवहरु यहाँका वनजंगलमा पाईन्छन् ।

१.१.६ समूदाय विकास (भौतिक पुर्वाधारको अवस्था) सामुदायिक विकास भन्नाले समग्र समुदायको सर्वाङ्गीण विकास भन्ने बुझिन्छ। समुदायको विकासमा एकजनाले मात्र कुनै टेवा पुऱ्याउन सक्दैन न त कुनै एक मात्र संस्थाले समाज विकास गर्न सक्छ । समुदायको बिकासको लागि विभिन्न विद्यालय,क्याम्पस,स्वास्थ्य चौकी, कृषि तालिम केन्द्र आदि संघ संस्थाले समुदायमा सेबा प्रदान गरिरहेका छन । यस नगरपालिकाको विकासको लागि नगरपालिकाको कार्यालय, जिल्ला समवन्य समिति, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, जिल्ला वन कार्यालय, केएर नेपाल, आइ.डि नेपाल, लगायतका सरकारी तथा अन्य गैर सरकारी सघं सस्थाहरुले काम गर्दै आइरहेका छन्।

१.१.७ इन्धन तथा उर्जाको अवस्था

यस नगरपालिकामा राष्ट्रिय प्रशारणको बिधुतिय लाईनमा जोडिएकोले सबै टोलहरुमा विधुत उपलब्ध छ । साथै यस नगरपालिकाको ग्रामीण क्षेत्रमा इन्धन तथा उर्जाको मुख्य श्रोत दाउरा रहेको छ ।गोवरग्याँस जडान समुदायमा लोकप्रिय रहेता पनि आर्थिक अभावको कारणले सबैको पहुँचमा पुग्न सकेको छैन । यद्धपि बजार क्षेत्रमा तथा मध्यमबर्गीय मानिसहरुले एल.पि.जी. ग्याँसको प्रयोग बढ्दो क्रममा गरेको पाइन्छ ।

१.१.८ मौसम तथा जलवायुको अवस्था

विपद् ब्यवस्थापन योजना समाहित स्थनीय अनुकुलन योजनाायोनगरपालिका नेपालको तराई क्षेत्रमा पर्ने भएकोले उष्ण तथा उपोष्ण प्रकारको (मनसुन) हावापानी पाईन्छ । यस नगरपालिकाको औसत तापक्रम २३.९८°से रहेको छ । गर्मी महिनामा औसत अधिकतम तापक्रम ३७.२°से र जाडो महिनामा औसत न्युनतम तापक्रम ७.१°से सम्म पुग्न जान्छ । यस नगरपालिकामा वैशाख र जेठ महिनामा अत्याधिक गर्मी र पुस र माघ महिनामा सबैभन्दा जाडो हुने गर्दछ ।यहाको आर्द्रता सरदर ७१.१६% रहेको छ । विगत दश बर्षको तापक्रम र बर्षा नजिकैको सम्बन्धित उप-शाखाको आधारमा चित्र न. ३ र ४ मा खुलाईएको छ ।

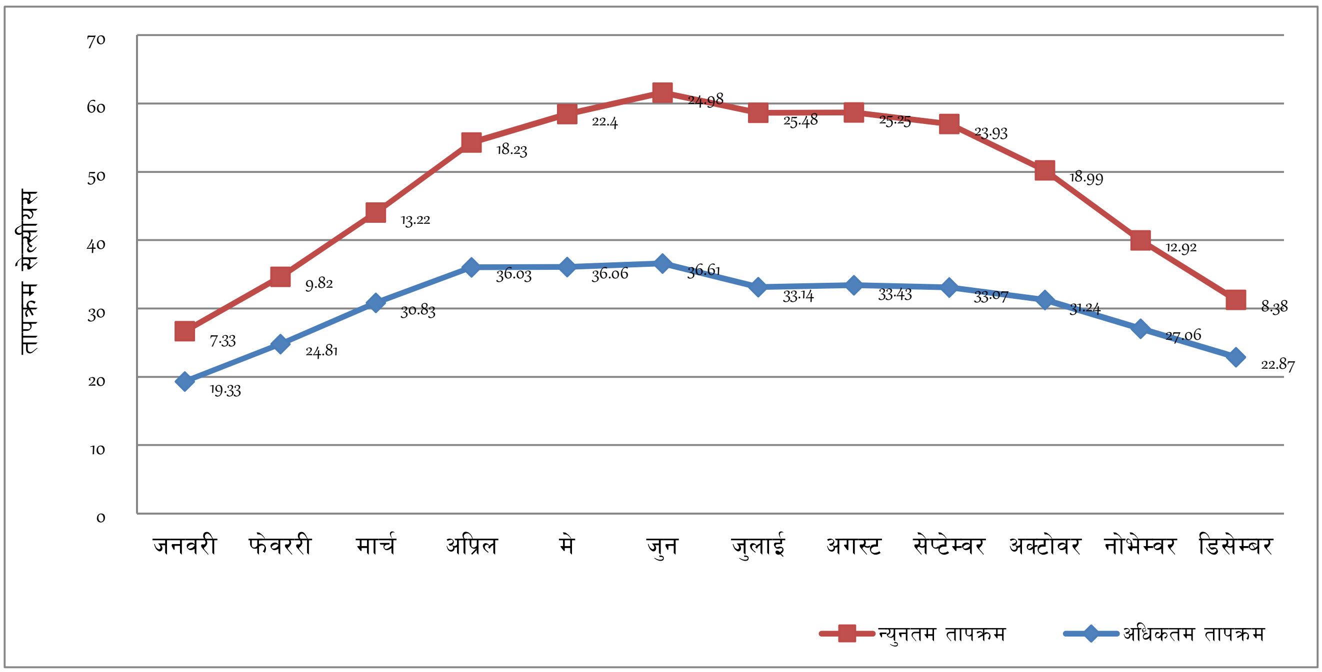

चित्र न. २: शुक्लाफांटा नगरपालिका नजिकैको महेन्द्रनगर उप-शाखाको २००३ देखि २०१३ सम्मको औसत अधिकतम र न्यूनतम तापक्रम (श्रोत: जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, २०१६)

१.२.१ स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको औचित्य, मान्यता एवं आधारहरु

स्थानीय अनुकूलन योजनाको औचित्य मान्यता:

नेपाल बाढी, पहिरो, महामारी, आगलागी, शीतलहर, हावाहुरी र डुवानको जोखिममा रहेको मुलुक हो । जलवायु परिवतर्नका कारण पर्ने प्रतिकूल प्रभावबाट पनि नेपाल संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ । यस सन्दर्भमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत

“विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६” मा व्यवस्था भए बमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरण कार्यलाई विशेष महत्व दिइएको छ । विपद् जोखिम व्यवस्थापनको सवाललाई विकासका योजनासँग मूल प्रवाहीकरण गरी विपद् उत्थानशील समाज निमार्ण गर्ने क्रममा जिम्मेवार निकायले पहलकदमी लिन आवश्यक भइसकेको छ ।

यस परिस्थितिमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई केन्द देखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मलूप्रवाहीकरण गर्नुपर्ने यथाथर्तालाई आत्मसात गर्दै दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न प्रभावित सबै वर्ग समुदाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वमित्व स्थापित हुनेगरी स्थानीय स्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम् परिचालन गर्दै विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सहभागितामूलक, पारदर्शी उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को मूल भावना तथा मर्मलाई आत्मसात गर्दै नेपाल सरकारले “स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०७४” लागु गरेको छ । यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु अनुकूलन कार्ययोजनाले यस नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनवाट सङ्कटासन्न अवस्थामा रहेका टोल, वस्ती तथा समुदाय र तिनका अनुकूलन अभ्यास तथा जल्दाबल्दा समस्याहरुलाई पहिचान गरी स्थानीय समुदायले आवश्यक निर्णय गर्न सहज हुने गरी अनुकूलन कार्यहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्न सहजीकरण गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

यस स्थानिय विपद् तथा जलवायु अनुकूलन कार्ययोजनाले जलवायु परिवर्तनको असरबाट प्रभावित विपन्न समुदाय, महिला, दलित तथा भौगोलिक विकटतामा रहेका समुदायहरुले सामना गर्नु परेका मुद्दाहरुको पहिचान तथा अनुकूलनका सम्भावित अवसरहरुको पहिचान गर्ने छ । यो कार्ययोजना नेपाल जलवायु परिवर्तन नीति २०६७ तथा राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको मार्गनिर्देशन २०७४ अनुसार तयार गरिएको छ । यस कार्ययोजनामा स्थानीय समुदायले आफ्ना आवश्यकताको सम्बोधन गर्नको लागि आफैले निर्णय गर्न सक्ने सहज उपायको पहिचान, विश्लेषण तथा प्राथमिकीकरण गरिएको छ ।

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचनाको निर्देशित सिद्धान्त उर्ध्वगामी, समाबेशि, तत्परता र लचिलोमा आधारित भई स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ ।स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तन यो शताब्दीको विश्वकै चासो र सरोकारको मुद्दाको रुपमा स्थापित भइसकेको छ । यसले सबै प्रकारका सभ्यता, मानवीय, भौतिक, सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक विकासमा अवरोध पुर्याउनुका साथै स्थापित विकासका पूर्वाधार तथा मान्यताहरुमाथि पनि चुनौतीहरु थपेको छ । यसै स्थितिलाई मनन् गरी जलवायु परिवर्तनसंग जुध्न विश्व समुदाय एकाकार भई अनुकूलन तथा न्यूनीकरणका प्रयासहरु सुरु गरिएका छन् । नेपालले पनि विगत एक दशकदेखि जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका क्षेत्रमा विभिन्न पहलकदमीहरु सुरु गरी जलवायु परिवर्तन संकटासन्न समुदाय तथा घरधुरीहरुको अनुकूलन क्षमता बृद्धि गर्न मुलुकको विभिन्न भागमा विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

नेपाल जलवायु परिवर्तनका दृष्टिले अति संकटासन्न मुलुकहरु मध्येमा पर्दछ । यहाँको गरिबी, सामाजिक आर्थिक ढाँचा, भौगोलिक अवस्थिति आदिका कारणले जलवायु परिवर्तनका असर र प्रभावहरु प्रत्यक्ष महसुस हुने गरी देखिएका छन् । यसै सन्दर्भमा संगठित र योजनाबद्ध रुपमा जलवायु संकटासन्नतालाई सम्बोधन गर्न संयुक्त राष्ट्रसंघीय जलवायु परिवर्तन प्रारुप महासन्धिको प्रावधान अनुसार नेपालले सन २०१० मा आफ्नो “राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (National Adaptation Programme of Action)” तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रममा प्रस्ताव गरिएका अनुकूलनका उपायहरुलाई लक्षित क्षेत्र र समुदायहरुसम्म पुर्याई कार्यान्वयन गर्न, सन् २०१२ मा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (**Local Adaptation Plans for Action**)तयारी सम्बन्धी खाका तयार गरी सोही अनुसार नगरपालिका संगको सहकार्य तथा स्थानीय समुदायको सकृय सहभागितामा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन हुन थालेका छन् ।

यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु अनुकूलन कार्ययोजनाले यस नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनवाट सङ्कटासन्न अवस्थामा रहेका टोल, वस्ती तथा समुदाय र तिनका अनुकूलन अभ्यास तथा जल्दाबल्दा समस्याहरुलाई पहिचान गरी स्थानीय समुदायले आवश्यक निर्णय गर्न सहज हुने गरी अनुकूलन कार्यहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्न सहजीकरण गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

यस स्थानिय विपद् तथा जलवायु अनुकूलन कार्ययोजनाले जलवायु परिवर्तनको असरबाट प्रभावित विपन्न समुदाय, महिला, दलित तथा भौगोलिक विकटतामा रहेका समुदायहरुले सामना गर्नुपरेका मुद्दाहरुको पहिचान तथा अनुकूलनका सम्भावित अवसरहरुको पहिचान गर्ने छ । यो कार्ययोजना नेपाल जलवायु परिवर्तन नीति २०६७ तथा राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय मार्गनिर्देशन २०७४ अनुसार तयार गरिएको छ । यस कार्ययोजनामा स्थानीय समुदायले आफ्ना आवश्यकताको सम्बोधन गर्नको लागि आफैले निर्णय गर्न सक्ने सहज उपायको पहिचान, विश्लेषण तथा प्राथमिकीकरण गरिएको छ ।

स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिर्वतनका कारणले सबै तह र तप्काका मानिसहरुलाई असर गरेपनि यस नगरपालिका गरिब, विपन्न, स्रोतसाधनमा कम पहुँच भएका घरघुरीहरुको साथै महिला, बालबालिका र बृद्धहरु बढी प्रभावित भएका छन् । यहाँ बाढीको प्रकोप सबैभन्दा ठुलो समस्याको रुपमा पहिचान भएको छ । त्यसैगरि खडेरी,वन्यजन्तु आंतक,हुरी बतासप्रकोपहरु क्रमशः दोश्रो, तेश्रो तथा चौथो प्रमुख प्रकोपहरुको रुपमा देखिएका छन् भने पशु तथा कृषिवाली रोग, र केहि मात्रामा शितलहरको प्रकोपहरु पनि यहाँ रहेको देखिन्छ । यसले गर्दा खाद्यान्न उत्पादन, वन जंगल, पानीका श्रोतहरु तथा मावन स्वास्थ्यमा समेत असरहरु देखिएको छ । त्यसकारण यहाँको समुदायहरुको अनुकूलन क्षमता अभिबृद्धि गर्न सहयोग पुर्‍याउने विश्वास गर्दै यस बेदकोट नगरपालिका मेयर ,वडा अध्यक्ष सरोकारवाला, कृषिवन वातावरण समिति, वन उपभोक्ता समूह, महिला, दलित, हे.पो प्रतिनिधि, शिक्षक प्रतिनिधिर अन्य सरोकारवाला निकायको उपस्थितिमा २०७५/०६/११ गते देखि २०७५/०६/१३ गते सम्म संचालित स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिर्वतन अभिमुखिकरण एवम स्थानीय विपद् तथा जलवायु अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठीबाट यो कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको हो ।

स्थानिय विपद् तथा जलवायुजन्य प्रकोप बढ्दै गएको महशुस गरेका यस नगरपालिकाका बासिन्दाले यस योजनाको कार्यन्वयनको क्रममा ३ वर्षे योजना निर्माण गरी स्थानिय विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिमको असर र प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न यहाँका सबै वर्ग (खास गरी बढि जोखिममा रहेको समुदायहरु)को सहभागितामा अनुकूलन क्षमता बृद्धि हुने गरी योजना तयार गरिएको छ । यो योजना कार्यान्वयनको प्रत्येक चरणमा कार्यान्वयनको प्रभावकारिता बढाउनको लागि लैङ्गिकसंवेदनशिलता तथा विपन्नहरुको सहभागितालाई सुनिश्चित गरी यो स्थायि विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ ।यो योजना कार्यान्वयनको प्रत्येक चरणमा कार्यान्वयनको प्रभावकारिता बढाउनको लागि लैङ्गिक संवेदनशीलता तथा विपन्नहरुको सहभागितालाई सुनिश्चित गरी यो स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ ।

१.२.२ स्थानीय अनुकूलन योजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन विच अर्न्तसम्बन्ध

स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तनका कारण नेपालका खासगरी तराई जिल्लाहरुका समुदायहरुलाई पर्ने असर तथा प्रभावहरु क्रमशः बढिरहेको अवस्था छ । भौगोलिक सूचनाहरुको विश्लेषण तथा यहाँका स्थानीय समुदायहरुसंग प्रत्यक्ष छलफल गर्दा पनि स्थानिय विपद् तथा जलवायुका असरहरु प्रष्ट रुपमा महसुस भएका छन् । यस परिवेशमा यहाँको जलवायु परिवर्तनका संकटासन्नता पहिचान गर्ने, संवेदनशीलता विश्लेषण गर्ने र प्रकोपहरुको क्षेत्र तथा प्रभावित समुदाय पहिचान गरी ती पक्षहरुलाई संबोधन गर्ने गरी अनुकूलन योजना तयार गर्ने मान्यता अनुरुप यो कार्ययोजना तयार भएको छ । स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तनका यस्ता असर तथा प्रभावहरु कुनै प्रशासनिक सीमामा सीमित नहुने र प्रशासनिक सीमामा मात्र सीमित नरही माथिल्लोतटीय तथा तल्लोतटीय जलवायुजन्य असर न्यूनीकरण गर्दै अनुकूलनका प्रभावकारी उपायहरुको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरी वातावरण तथा पर्यावरणीय प्रणालीको दिगो विकास गर्न माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रका जलवायुजन्य असरहरुको अवस्था विश्लेषण गर्नुपर्ने आवश्यकता औंल्याएको छ । त्यसैले वर्तमान तथा भविष्यमा आउन सक्ने जलवायुजन्य प्रकोप र यसबाट सामाजिक तथा आर्थिक पक्ष र विकासका कार्यक्रममा पर्न सक्ने चुनौतीलाई सहभागितात्मक परिदृश्य विकासको माध्यमबाट प्रभावकारी अनुकूलन उपायहरुको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरी वातावरण तथा पर्यावरणीय प्रणालीको दिगो विकासमा सुनिश्चता ल्याउन जरुरी हुन्छ । यी पक्षहरुलाई सम्बोधन गर्न समुदायका लागि अनुकूलन आयोजनाले भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित उपजलाधार क्षेत्रीय अवस्था विश्लेषण र

सहभागितात्मक परिदृश्य विकास विधिलाई स्थानीयस्तरमा अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गर्दा एकीकृत गरी अनुकूलन कार्ययोजनालाई समाहित लापा गर्ने उद्देश्य लिएकोले यो अनुकूलन योजना तयारी गर्दा यी पक्षहरुलाई विश्लेषण गरी स्थानीयस्तरका महिला, बालबालिका तथा उपेक्षित वर्गहरुको जीवनस्तरमा जलवायुजन्य प्रकोपसँग सामना गर्न अनूकूलित तथा समानुकूलित हुन सघाउ पुर्याउने प्रकारका योजनाहरु तयार गरिएको छ ।

स्थानीय अनुकूलन योजना र स्थानिय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको मुख्य उद्देश्य नेपालले भोगिरहनु पर्ने र दोहोरिरहने बाढी, महामारी, आगलागी, शितलहर,खडेरी आदि जस्ता विनाशकारी समस्या तथा जोखिमहरुको सामना गर्न सक्ने समुदायको निर्माण गर्नु रहेको छ । स्थानीय समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गरी,वर्तमान तथा भावि दिनमा हुन सक्ने प्रकोको जोखिम तथा प्रभावसंग समानुकूलन भई स्थानीय समुदायमा परेको वा पर्न सक्ने असरलाई कम गर्नु नै यस अनुकूलन योजनाको मुख्य ध्येय रहेको छ । नेपाल सरकारले स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तयार गरी कार्यन्वयन गर्न मार्गदर्शनहरु तयार गरी कार्यान्वयन समेत भईरहेको छ ।स्थानीय अनुकुलन र विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना दुवै छुट्टा छुट्टै दस्तावेजको लागि छुट्टाछुट्टै मन्त्रालयवाट मार्गदर्शन लागु गरिएको भएता पनि यसको उद्देश्य, आसय, योजना तर्जुमा, प्रक्रिया र विधिमा खासै भिन्नता देखिदैंन । स्थानीय अनुकुलन योजनाले जलवायु परिवतर्नवाट सिर्जित जलवायुजन्य प्रकोपहरुमा केन्द्रित भई संकटासन्न समुदायको अनुकूलीत क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ योजना तयार गरेको र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाले जलवायुजन्य तथा अन्य प्रकोपहरुलाई समेटी विपद् व्यवस्थापनका पक्षलाई केन्द्रित गरी योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने भएकाले स्थानीय अनुकुलन योजना र स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना समायोजन गर्नु पर्ने आवश्यक देखिएकोले विपद् व्यवस्थापन योजनामा समावेश भए गरेका विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धि योजनाहरुपनि स्थानीय अनुकूलन योजनामा समावेश गरी कार्यान्वय गर्दा अझ वढि प्रभावकारी हुने देखिएकोले यस दुवै योजनमा समानता रहेका पक्षहरुलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

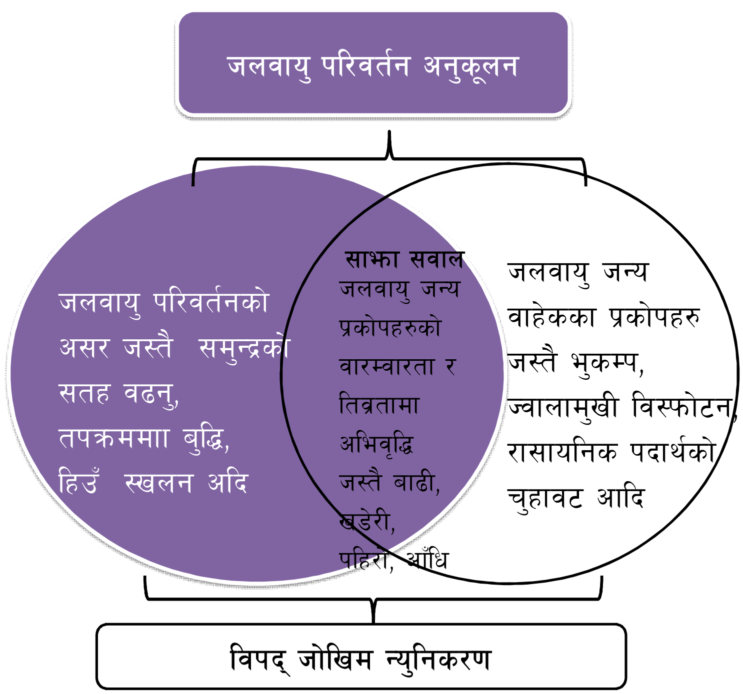

चित्र न. १: स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाको अर्न्तसम्वन्ध

१.२.३ स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजना परिकल्पना तथा अपेक्षित उपलब्धिहरु

यस स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल अनुकुल कार्ययोजना समाहित (लापा) कार्यान्वयन पश्चात शुक्लाफांटा नगरपालिकामा निम्न बमोजिमको परिवर्तनको परिकल्पना गरिएको छ ।

- स्थानिय जनतामा स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तन, यसका असर र अनुकुलनबारे सचेतना अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।
- जिविकोपार्जनका क्षेत्रहरुमा स्थानिय विपद् तथा जलवायुजन्य प्रकोपका कारण हुनजाने क्षतिमा कमी आएको हुनेछ ।
- उच्च संकटासन्न तथा संकटासन्न अवस्थामा रहेका वर्ग तथा समुदायहरुको संकटासन्नताको स्तरमा कमि आएको हुनेछ ।
- यस नगरपालिकाका जनताको प्रमुख पेशाको रुपमा रहेको कृषि उत्पादनमा वृद्धि भई जिवनस्तरमा सकारात्मक परिवर्तनको अनुभुति हुनेछ ।
- यसका साथै स्थानिय विपद् तथा जलवायुले प्रभाव पार्ने छवटै विषयगत क्षेत्रहरुमा जलवायुजन्य प्रकोपका कारणहुने क्षतिमा कमि आउने र असरहरु संग जुध्ने क्षमतामा वृद्दि हुने कुराको परिकल्पना गरिएको छ ।
- स्थानिय अनुकुलन कार्ययोजना कार्यान्वयन पश्चात स्थानिय विपद् तथा जलवायु मैत्रि नगरपालिकाको रुपमा स्थापित हुनेछ ।

योजना कार्यान्वयन र०ानीति

अनुकूलन योजनाको कार्यान्वयनको नेतृत्व नगरपालिकाको रहनेछ । यस योजनाको सफल कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भुमिकाका लागि नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् व्यवस्थापन समन्वय समिति गठनगरि क्रियाशिल रहनेछ । समन्वय समितिको कार्यविधि तयार गरि नगरपालिका परिषद्ले कार्यन्वयनका नितीगत निर्णय गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।

अनुकूलन योजनाका कार्यहरुलाई समुदायमा स्थापीत भई क्रियासिल रहेका विद्यमान समुह, संस्था, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरु मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधार सम्वन्धि कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा आवश्यकता अनुरुप नगरपालिकाको प्राविधिकहरुवाट बिस्तृत लागत अनुमान (इष्टिमेट) गर्न सहयोग लिईनेछ ।

अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि स्थानीय सहजकर्ताहरुको परिचालन गरिनेछ । यी सहजकर्ताहरुले सामाजिक परिचालनका कार्यहरु र कार्यन्वयनका लागि आवश्यक सहजीकरणका कार्यहरु गर्नेछ । यस्ता सहजकर्ता परिचालन गर्ने संस्थाहरुको क्षमता विकास सहित आवश्यक नियमित र थप सहयोग जलवायु परिवर्तन सम्वन्धि विशिष्ट अनुभव भएका राष्ट्रिय संस्थाहरुवाट हुनेछ ।

यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सो कार्यक्कमहरुका लागि सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नका लागि नगरपालिकाले पहल गर्नेछ । विस्तृत कार्यान्वयन योजना अनुसार सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा स्रोत तथा सेवा जुटाई कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यन्वयन हुनु पुर्व कार्यान्वयनका लागि आवश्यक विस्तृत वजेट तयारी नगरपालिकासंग सहमती एवं सम्झौता गरि कार्यन्वयन हुनेछ । उक्त कार्यन्वयन गर्ने समितिहरुले कार्यक्रम कार्यान्वयन पूर्व सम्वन्धित लाभाम्वित वर्ग समक्ष विस्तृत योजना तथा वजेट विवरण प्रस्तुत गरिने छ । कार्यक्रम संचालनको क्रममा आय व्ययको विवरण तथा सम्बन्धित अभिलेखहरु पारदर्शि रुपमा राखिनेछ

योजनाको अनुगमन मुल्यांकन तथा पुनरावलोकन

यस शुक्लाफांटा नगरपालिका अर्न्तगत अनुकूलन योजनामा समेटिएका सवै घरधुरी तथा सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष सहभागिता तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् व्यवस्थापन समन्वय समितिको अगुवाईमा अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन अर्धबार्षिक रुपमा गरिने छ । अनुगमनको लागि समितिका पदाधिकारीहरुलाई अनुगमन सम्बन्धि अभिमुखीकरणमा सहभागी भएर मात्र अनुगमन कार्यमा संलग्न हुनेछन् । जसबाट गरिएको प्रभावकारिताको लेखाजोखा गर्न

सहज हुनेछ । त्यसैगरि बार्षिक रुपमा मूल्याकंन गरिनेछ भने ३ वर्ष पछि अन्तिम मुल्याकंन गरि पुनः आगामी दिनको मुल्याङ्कन योजना तयार गरिनेछ । यसरी नै अनुकूलन कार्ययोजनालाई सघाउन अनुगमन तथा मुल्याङ्कनले सिकाइ, चिन्तन-मनन र पृष्ठपोषणका लागि अवसर प्रदान गर्दछ ।

कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्वन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्वन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्वोधन गरिने छ । साथै नगरपालिका, सम्बन्धित समितिले स्वः अनुगमन मुल्यांकन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरुसंग संयुक्त रुपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्यांकन गर्नेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्वन्धित क्रियाकलापको सार्बजनिक लेखा परिक्षण गरिने छ ।

अनुगमनका तहहरु	किन	कसले	कहिले	कसरी
समुदाय तथा वडातहका अनुगमन (क्रियाकलापहरुको तहमा)	• पारदर्शिता र अपनत्व कायम गर्न • अनुकूलन कार्यहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् व्यवस्थापन समन्वय समिति, समुदाय स्तरको अनुगमन समिति र म.सा.व.उ.स, सहजकर्ता	कार्यक्रम संचालन पूर्व, संचालनको क्रममा र सम्पन्न भएको १ महिना भित्र (हरेक कार्यक्रममा)	सार्वजनिक लेखा परिक्षण, स्वः अनुगमन तथा मूल्यांकन, होल्डिग वोर्ड

परिच्छेद २:

२.१ विपद व्यवस्थापन समाहित स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजना तयारीका चर० र प्राप्त नतिजाहरु

नेपाल सरकारको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना राष्ट्रिय संरचना र स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिकाले निर्दिष्ट गरेका चरणहरुलाई समायोजित गरी स्थानीय स्तरमा सहभागितामूलक विधि तथा औजारहरुको प्रयोग गरी विपद् व्यवस्थापन समायोजित स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ । योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्वन गरिएको प्रक्रियाको सारंश तलको चित्रमा देखाईएको छ भने बिभिन्न चरणमा गरिएका अपनाइएको बिधिहरुको नतिजा तल क्रमशः उल्लेख गरिएको छ ।

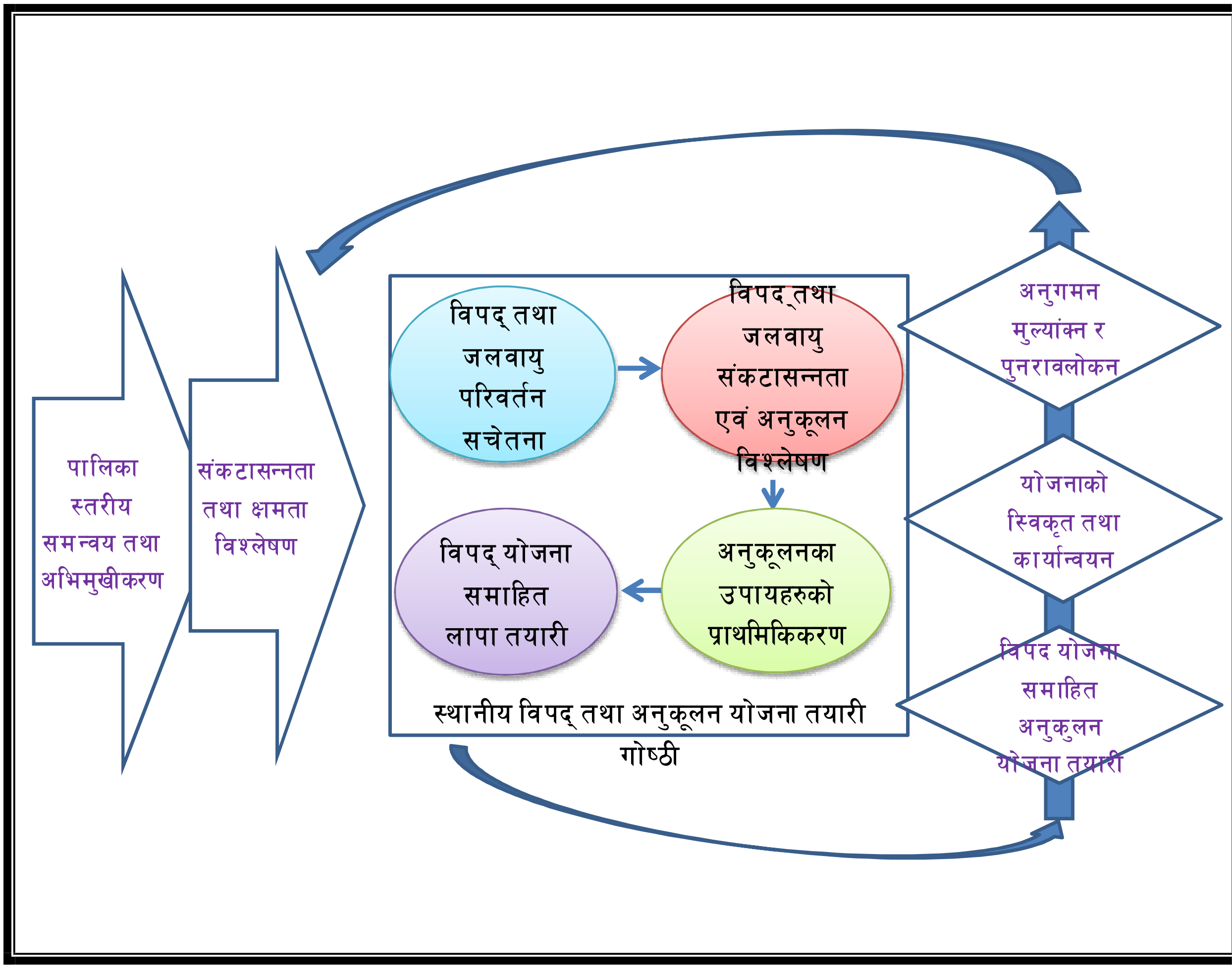

चित्र न. २:योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्वन गरिएको प्रक्रियाका

२.२ विपद तथा जलवायू परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि

शुरुवाती चरणमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल अनुकूलन योजना तर्जुमा राष्ट्रिय संरचनाले तय गरेका प्रक्रिया अनुसार जिल्ला तहदेखि समुदाय स्तरसम्म विश्वव्यापि रुपमा भइरहेको स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तन र यसबाट परेको वा पर्न सक्ने असर, प्रभाव तथा अनुकूलनको आवश्यकता सर्न्दभमा स्थानीय सरोकारवालाहरुलाई अभिमुखीकरण गरिएको थियो । बेदकोट नगरपालिका क्षेत्रको स्थानिय विपद् तथा जलावायु परिवर्तनको जोखिम तथा असरहरु मूल्याङ्कन यस नगरपालिका क्षेत्रमा रहेकाबेदकोट नगरपालिकाको बीचमा भौगलिक हिसावले तल्लो र माथिल्लो तटीय क्षेत्रको प्रष्ट सम्बन्ध देखिदैन । यो अवस्थामा यस १२ वडाहरु बीचमा अन्तरतटीय सम्बन्धको लेखाजोखा गरेर प्रकोपका असरहरु, अनुकूलनका उपायहरु, प्राकृतिक स्रोतको उपलब्धता तथा बाँडफाँटका बारेमा छलफलहरु गरिएको थियो । स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तनबाट परेका असरहरुको अध्ययन भौगोलिक सूचना प्रणालीको माध्यमबाट प्राप्त सूचनाहरुलाई विश्लेषण गरेर आएका नतीजाहरुलाई सहभागितात्मक परिदृष्य विकासको अवधारणामा स्थानीय विपद् तथा अनुकूलन कार्ययोजना तयारीका एकीकृतरुपमा अभ्यास गरिएको थियो । भौगोलिक सूचना प्रणालीवाट लिइएको विगत ३० वर्ष भन्दा बढिका आंकडाहरुको विश्लेषणले यस वडाको कुनकुन क्षेत्रमा केकस्तो प्रभाव तथा जोखिम बढाएको छ भन्ने कुराले समुदायलाई स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिबृद्धि गर्न थप मद्दत गरेको छ । अनुकूलन योजना निर्माणको क्रममा प्रयोग गरिएका सबै विधिहरु र प्रक्रिया सहभागितात्मक विधिमा आधारित रहेका छन् । यहि मिति २०७५।०८।१३ गते देखि

२०७५।०८।१५ गते सम्म नगरपालिका स्तरमा स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना निर्माण क्रममा मेयर,उपमेयर तथा वडा अध्यक्ष लगायत कार्यपालिका सदस्यहरुको अर्थपुण उपस्थिती रहेको थियो ।

२.३ विपद् तथा जलवायू परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनूकुलन मुल्याांकन

सकंटासन्न नगरपालिका तथा वडाभित्रका सकंटासन्नसमुदाय र व्यक्ति पहिचान गर्नका लागि सिलसिलावद्ध प्रक्रियागत विधिहरुको प्रयोग गरिएको थियो । संकटासन्नता मूल्याङ्कनका लागि श्रोत साधनको वितरण प्रणाली र त्यसमा समुदायको पहुँच विश्लेषण जोखिम, सामाजिक श्रोत तथा संकटासन्नता नक्साकंन, संकटासन्नता म्याट्रिक्स, जलवायु अनुकूलन क्षमता लेखाजोखा विधिहरुलाई प्रमुख विधिको रुपमा प्रयोग गरियो भने मौसमी पात्रो, वाली पात्रो, ऐतिहासिक समय रेखा, जीविकोपार्जनका श्रोत र प्रकोप विच अर्न्तसम्वन्ध र सेवा प्रदायक/संस्थागत विश्लेषण अतिरिक्त विधिको रुपमा प्रयोग गरियो ।

यसरी नगरपालिका प्रवेशको शुरुवात नगरपालिका प्रमुख, वडा अध्यक्ष, स्वयं सेविका, राजनीतिक दल समेतको भेलामा विभिन्न सामग्री मार्फत स्थानिय विपद् तथा जलवायु परिवर्तन हुने कारण र यसले पारेको प्रभाव तथा असरको बारेमा छलफल पश्चात १२ वटै वडामा जलवायु परिवर्तनको जोखिममा रहेको वडा तथा घरधुरी पहिचान र जोखिमसँग समानुकूलित हुनका लागी समुदायले अवलम्वन गरेका उपायहरुको विश्लेषण गरी थप अनुकूलनका उपायहरु पहिचान गरी मनन गर्न लगाउन अनुकुलन क्रियाकलाप संचालन गरिएको थियो ।

अनुकूलनका विधिहरु पहिचानका लागि उच्च अनुकूलन क्षमताको अनुमान, संकटासंन्नता मूल्याङ्कन, अनुकूलन म्याट्रिक्स विधिहरु प्रयोग गरियो । यि विधिहरु संगसगै लक्षित समुहको छलफलमा संकटसन्नता, अनुकूलन उपयायको खोजी र लेखाजोखा गरि आएका परिणामहरु निम्न छन् ।

२.३.१.१ जलवायू परिवर्तनको अवस्था विश्लेषЮ (मौसमी पात्रो, बाली पात्रो र प्रकोप पात्रो)

सम्मुखताको विश्लेषण गर्नमा ऐतिहासिक समयरेखा मौसमी पात्रो र वाली पात्रो जस्ता विधिहरु प्रयोग गरिएको थियो ।

तलिका नं १ :विपद् तथा जलवायू परिवर्तनको अवस्था विश्लेषण (मौसमी पात्रो, बाली पात्रो र प्रकोप पात्रो३० वर्ष पहिले र अहिले)

विवरण	समय	वैशाख	जेठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पुस	माघ	फाल्गुन	चैत्र	कैफियत
वर्षा														
मनसुनी वर्षा	पहिले		*	**	*** **	*								
	अहिले			*	***	** *								
हिउँदे वर्षा	पहिले								*	**	**			
	अहिले									*	**			

विवरण	समय	वैशाख	जेठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पुस	माघ	फाल्गुन	चैत्र	कैफियत
तापक्रम														
जाडो दिन	पहिले							*	**	***	*			
	अहिले								*	**	*			
गर्मी दिन	पहिले	*	**	***	**	**	*							
	अहिले	*	**	***	**	**								
वाली														
धानको वीउ लगाउने समय	पहिले	*	**	**										
	अहिले		**	*										
धान रोप्ने	पहिले			*	**									
	अहिले		*	**	*									
विरुवाको फूल तथा फल लाग्ने समय	पहिले	***										*	**	
	अहिले	***	*									*	**	
प्रकोप मुख्य														
वाढि	पहिले			*	**	***	*							
	अहिले			*	**	***	*							
खडेरी	पहिले	*	**											
	अहिले	*	**	*										
हुरी बतास	पहिले	*	**											*
	अहिले	*	**											*
शितलहर	पहिले								*	**	***			
	अहिले									**	**			
जंगली जनावरको आंतक	पहिले	*	**	**									*	*

विवरण	समय	बैशाख	जेष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पुस	माघ	फाल्गुन	चैत्र	कैफियत
	अहिले	*	**	*									*	*

२.३.१.२ प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा : यस नगरपालिकाको स्थानीय स्तरमा मौसमी अवस्थामा आएको परिवर्तन बारे जानकारी हासिल गर्न मौसमी पात्रोको सहयोग लिन सकिन्छ । स्थानीय स्तरमा भएको जलवायु परिवर्तनको अवस्थावारे जानकारी हासिल गर्न करिब ३० वर्ष पहिले र हालको मौसममा आएको फेरवदल वारे जानकारी लिईएको छ । यसवाट स्थानीय समुदायले मौसममा आएको फेरवदलसंगै कृषि खेतिमा हुने वदलावसंग कृषि खेतिमा हुने फेरवदलाव वारे विश्लेषण गरी सोहि अनुसार खेति प्रणाली अपनाउन सहयोग पुरयाँउदछ भने यस विधिवाट बारम्वार भै रहने प्रकोपहरुको समयसिमा वारे विश्लेषण गर्न सहयोग पुगी उक्त समय सिमामा पूर्व सचेतना अपनाउन यस विधिले मद्दत पुग्दछ । यस विधिको प्रयोगमा समुदायका ज्येष्ठ नागरिक, बुद्धिजीवी, जानिफकारहरुसँग छलफल गरिएको थियो । यसै विधि प्रयोग गरी स्थानीय किसानद्वारा जलवायु परिवर्तनसंग अनुकूलित हुन अवलम्बन गरिएका प्रयासहरुको समेत जानकारी प्राप्त गरिएको थियो ।

तालिका नं २: शुक्लाफांटा नगरपालिकाको ऐतिहासिक समय रेखा

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैति	सामाजिक क्षैति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
असिना	२०३५ मंसिर	शुक्लाफाटा वडा न.३ पिपलाडी,जोनापुर					२० विघाको धान वाली नष्ट	
आगो लागि	२०३५ जेष्ट	शुक्लाफांटा वडा न.६ तौलाराना	१ घर जलेर नष्ट					सवै मिलेर आगो निभ्याएको
हावाहुरी	२०३८ वैसाख	शुक्लाफांटा वडा न.६ कसरौल	२०० घरको टायल फुटेको		१ लाखको क्षति			
बाढी	२०३८ श्रावण	शुक्लाफांटा वडा न.९					५० विघा जमीन कटान	
बाढी	२०४० श्रावण	शुक्लाफाटा वडा न.३ कुटि बगीया,हल्दु घाट	७ वटा घर वगाएको				१० विघा जमीन कटान	तटवन्धन
जंगली जनावर को आंतक	२०४० असोज	शुक्लाफांटा वडा न.९	३० वटा घर भत्काएको					आगो वालेको
बाढी	२०४२ भदौ	शुक्लाफाटा वडा न.३ कुटि बगीया,हल्दु	१५ घर भित्र पानी पसेको				२० विघा जमीन कटान	

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैंति	सामाजिक क्षैंति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
		घाट						
बाढी	२०४२ श्रावण	शुक्लाफांटा ६ न. पश्चिम पूर्व	३ घर बगाएको		२ लाख बरावर क्षति		७ विघा कटान	वृक्षरोपण
हावाहुरी	२०४२ चैत्र	वडा न.५ भरि	१५० घरको छान्ना उडाएको					
बाढी	२०४२ श्रावण	शुक्लाफांटा न .५ अर्जुनी	१०० घर डुवान				५० विघा जमीन कटान र पटान	वृक्षारोपण
असिना	२०४२ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.५ अर्जुनी	३० घर टायल फुटाएको				१०० विघाको धानवाली नष्ट गरेको	
बाढी	२०४४	शुक्लाफांटा वडा न.१२ तिल्की,देखतभुली,	५३ घरमा क्षति	सामाजिक संगठन			५० विघा खेतियोग्य जमीन कटान	भत्कीरहेका घरहरुलाई सुरक्षित ठांउमा सारेको,उच्चो ठांउमा गएको ।
बाढी	२०४५ श्रावण	शुक्लाफाटा वडा न.१ वेलौरी सडक उतर			५० वटा बाखा बगाएको	७ जनाको मुत्यु	१५० विघा धान पटान	नाला निकास,चितरा नालामा क्लभर्ट निर्माण गरेर पानी निकास गरेको
वन्यजन्तु आंतक	२०४५ असोज	शुक्लाफाटा वडा न.१ गणेसपुर टोल					५० विघाको धान खेति नष्ट	आगो वालेको र मचान घर निर्माण
बाढी	२०४५ भदौ	शुक्लाफांट वडा न.११ अमरपुर टोल,कलुवापुर टोल	१५ वटा घर भत्काएको	२ वटा विद्यालय बगाएको			४० विघा जमीन पटान	
आगो लागि	२०४६ जेष्ठ	शुक्लाफाटा वडा न२ लक्ष्मीपुर	१ वटा घर जलेर नष्ट		१ वटा गाई मरेको ।			
असिना	२०४६ फाल्गुण	शुक्लाफांटा वडा न.९	२० वटा घरको					

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैति	सामाजिक क्षैति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
			टायल फुटाएको					
हावाहुरी	२०४६	शुक्लाफाटा वडा न.३ पिपलाडी	६० घरको छान्ना उडाएको				फलफूलका बोटहरु नष्ट	
बाढी	२०४७ श्रावण	शुक्लाफांटा वडा न.८ पारिफांटा,गौरी					१० विघा जमीन कटान	
बाढी	२०४७ श्रावण	शुक्लाफांटा वडा न.९	१० वटा घरमा क्षति गरेको ।				१५ विघा जमीन कटान	
बाढी	२०४८ असोज	शुक्लाफाटा वडा न २ लक्ष्मीपुर	५ घर बगाएको				१५ विघा जमीन कटान	वृक्षारोपण
हुरी बतास	२०४८ जष्ट	शुक्लाफांटा वडा नं १०	२०० घरको छान्ना उडाएको ।	साझा संस्थाको छान्ना उडाएको ।			२१०० आंप,लिचिका वोटविरुवा नष्ट ।	
खडेरी	२०४८ भाद	शुक्लाफांटा वडा न.६ कसरौल			करीव १५० विघामा धान गर्न नसकिएको			बोरिगबाट
हावाहुरी	२०४८ भाद	शुक्लाफांटा वडा न.५ भरि	२५० घरको छान्ना उडाएको	२ वटा विद्यालयको छान्ना उडाएको			२० विघा जमीन कटान	
हुरीबतास	२०४८ जेष्ट	शुक्लाफांटा ९ वडा भरि	२०० घर धुरीको छान्ना उडाएको	साझा संस्थाको छान्ना उडाएको				
बाढी	२०५१ भदौ	शुक्लाफाटा वडा न२ सुनवरा नदी किनाराका वस्ति					२५ विघा कटान	तटवन्ध
बाढी	२०५४ भदौ	शुक्लाफांटा वडा न.८ पारिफांटा,नौखरी,फूलेली	७ वटा घर बगाएको ३ वटा गोठ बगाएको ।		गाईगोरु ३६ वटा बगाएको बाखा १५ वटा बगाएको ।		२० विघा जमीन कटान	जैविक तटवन्ध निर्माण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैति	सामाजिक क्षैति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
जंगली जनावर को आंतक	२०५५ असोज	शुक्लाफांटा ६,कसरौल	४ वटा घर भत्काएको		२० हजार नोक्सानी			आगो वालेको
बाढी	२०५७ असार	शुक्लाफांटा वडा न. ४ आशापुर	१७ वटा घर बगाएको	१ वटा विद्यालय भवन बगाएको			१०० विघा कटान	बांस रोपण
बाढी	२०५८ श्रावण	शुक्लाफांटा वडा न.७ कालापानी देखि सिमलफांटा	७ वटा घर बगाएको ।	१ वटा मन्दिर बगाएको ।		१ जनाको मुत्यू ।	७० विघा जमीन कटान	जैविक तटवन्ध
वन्यजन्तु आंतक	२०५८ कार्तिक	शुक्लाफांटा ७ कालापानी सिमल फांटा	७ वटा घर भत्काएको ।			१ जना मानिसको मुत्यु ।		आगो वालेको ।
बाढी	२०६० श्रावण	शुक्लाफांटा वडा न.१२ तिल्की,लुखरी भुई	१५ वटा घर बगाएको			१ जनाको मुत्यु	२३ विघा खेति कटान र पटान	घरहरु सुरक्षित ठांउमा सारेको
हावाहुरी	२०६२ जेष्ट	शुक्लाफांटा ७ वडा भरि	६५ वटा घरको छान्ना उडाएको	१ वटा विद्यालयको छान्ना उडाएको				
बाढी	२०६३	शुक्लाफांटा वडा न.१२ तिल्की,दुवहा,	१५ वटा घर बगाएको	सरस्वति प्रा.वि. बगाएको			१२० विघा कटान र पटान	सुरक्षित ठांउ शिवशक्ति मा.वि.मा बसेको
बाढी	२०६४	शुक्लाफाटा वडा नर२ सुनवरा नदी किनाराका बस्ति					२० विघा जमीन कटान	
बाढी	२०६४ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.१० शिवमन्दिर उतर					२० विघा कटान	
बाढी	२०६४ भदौ	शुक्लाफांटा वडा न.८ वेलडांडी,पिलरी ,नौखरी,फुलेली,	४ वटा घर बगाएको फुलेली र पारिफांटा	विद्यालयको जमीन बगाएको	भैसी,रांगा ५ वटा बगाएको	५ जनाको मुत्यु	२५ विघा जमीन कटान	वृक्षारोपण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैति	सामाजिक क्षैति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
		पारिफांटा	जोडने बाटो बगाएको ।					
बाढी	२०६४ अषार	शुकलाफांटा वडा न. ४ आशापुर	५ वटा घर बगाएको				८ विघा धान खेति कटान र पटान	वृक्षारोपण
बाढी	२०६५ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.६ पश्चिम पूर्व					७ विघा जमीन कटान	
बाढी	२०६५ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.५ अर्जुनी	१३० घरमा पानी पसेको				६० विघा जमीन कटान तथा पटान	
बाढी	२०६५ असोज	शूकलाफांटा वडा न.९					२० विघा जमीन कटान	
खडेरी	२०६५ साउन	शुक्लाफांटा वडा न.५ अर्जुनी					धान रोप्न नसकिएर ५०० घर धुरी अषर ।	
बाढी	२०६६ असोज	शुक्लाफाटा वडा न.१ खजुवा पटिई वैसाखा शिविर	१०० घर पुर्णरुपमा डुवान भएको ४ वटा पुल बगाएको ५०० मीटर बाटो भत्काएको	विद्यार्थी विद्यालय जानबाट वन्चित			३०० विघा पटान	घरको छतमा बसेको
कृषिमा रोग	२०६६ भदौ	शुक्लाफांटा वडा न.१२ तिल्की,देखतभुल,कालागौडी					करवि ३०० विघाको धान क्षति	रासायनिक औषधीको प्रयोग
बाढी	२०६८ असोज	शुक्लाफाटा वडा न.११ अमरपुर र कलुवापुर	२४ वटा घर बगाएको १० मी.बाटो भत्काएको	कालिका मन्दिर बगाएको ।			३० विघा धानवाली पटान तथा कटान	
हावाहुरी	२०६९ चैत्र	शुक्लाफाटा वडा न.१ वडा भरि	२५० घरको छान्ना उडाएको	विद्यालयको छान्ना उडाएको			२७०० फपलफूलका विरुवा नष्ट	

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैंति	सामाजिक क्षैंति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
							गरेको	
बाढी	२०६९ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.८	२ वटा घर डुवान १५ वटा घरमा पानी पसेको ।		केरा खेति नोक्सानी			
बाढी	२०६९ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.५ अर्जुनी	१० वटा घर बगाएको				६० विघा जमीन कटान	
सितलहर	२०७० मंसिर	शूक्लाफांटा वडा न.८ वेलडांडी,पिलरी , नौखरी			करीव ५० विघाको आलु,तरकारी नष्ट			
असिना पानी	२०७० चैत्र	शूक्लाफांटा वडा न.८ वेलडांडी,पिलरी , नौखरी	५० वटा घरको टायल फुटाएको				फलफूल खेति नष्ट	
कृषि रोग	२०७१ भदौ	शुक्लाफांटा वडा न.९					आशिक १०० विघाको धान नष्ट	
खडेरी	२०७२	शुक्लाफांटा वडा न.४					८ विघाको धान खेति नष्ट ।	
असिना	२०७२ चैत्र	शुक्लाफांटा वडा न.९ वडा भरि			वडा भरिको फलफूलको विरुवा नोक्शान			
कृषिमा रोग किरा	२०७३ भदौ	शुक्लाफांटा वडा न.१०					आक्षिक १०० विघाको धान नष्ट	रासायिनक औषिधिको प्रयोग
हावाहरी	२०७२ वैसाख	शुक्लाफाटा वडा न.१ वडा भरि	३५० घरको छान्ना उडाएको	विद्यालयको छान्ना उडाएको ।			३१०० फफूलका वोटविरुवा नष्ट ।	
हावाहुरी	२०७२ वैसाख	शुक्लाफाटा वडा न.२	१५ वटा घरको छान्ना				१०० वटा रुख ढल्लेको	

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैंति	सामाजिक क्षैंति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
		रानीपुर	उडाएको					
हावाहुरी	२०७२ वैसाख	शुक्लाफाटा वडा न.४ आशापुर	१०५ घरधुरीको छान्ना उडाएको					
हावाहुरी	२०७२ फाल्गुण	शुक्लाफांटा वडा न.७ वडा भरि।	३० वटा घरको छान्ना उडाएको।					
असिना	२०७२ चैत्र	वडा न.१० वडा भरि			वडा भरिको गहुवालि नष्ट।			
असिना	२०७३ फाल्गुण	शुक्लाफाटा वडा न.२ वडा भरि			गहु खेती तथा मसुर खेति नष्ट			
सितलहर	२०७३ पुष	शुक्लाफांटा न.१० वडा भरि					आलुखेति तरकारी खेति नौक्सान	रासायिनक औषधिको प्रयोग
असिना	२०७३ चैत्र	शुक्लाफांटा न.पा. वडा ७ भरि	१०० वटा घरको टायल फुटाएको				आंप,लिची,कटरमा क्षति गरेको।	
हावाहुरी	२०७३ चैत्र	शूक्लाफांटा वडा न.८ वेलडांडी,पिलरी, नौखरी	५० वटा घरको छान्ना उडाएको।					
जंगली जनावरको आंतक	२०७३ भदौ	शुक्लाफाटा वडा न.२ राजीपुर					२० विघाको धान र उखु नष्ट पारेको	
बाढी	२०७३ श्रावण	शुक्लाफांटा वडा न.९	२० वटा घर डुवान				१० विघा जमीन कटान	
जंगली जनावरको आंतक	२०७४ असोज	शुक्लाफाटा वडा न.३ पीपलाडी,जोनापुर	११ वटा घर भत्काएको		घर भित्र राखेको अन्न खाएको			आगो वालेको
बाढी	२०७४	शुक्लाफाटा वडा न.४			३ वटा कुखुराको फार्म		५ विघा	

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैंति	सामाजिक क्षैंति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
	भाद	आशापुर			बगाएको		जमीन कटान	
खडेरी	२०७४ अषार	शुक्लाफांटा वडा न.११ भरि					धानवालि लगाउन ढिलाई	
जंगली जनावर को आंतक	२०७४ भाद	शुक्लाफांटा वडा न.६ कसरौल	७ घर भत्काएको		१० विघा धानवाली क्षति			टेन्च निर्माण
हावाहुरी	२०७५ चैत्र	शुक्लाफाटा वडा न.१ वडा भरि	१४ वटा घरको छान्ना उडाएको				१००० जति फलफूलका बोट नष्ट	
आगो लागी	२०७५ जेष्ठ	शुक्लाफाटा वडा न.४ असइना,आशापुर ,सिकलपटि	४ वटा घर जलेको					दमकले आगो निभाएको
वन्यजन्तु आंतक	२०७५ असोज	शुक्लाफाटा वडा न.४ सिकलपटि	२ वटा घर भत्काएको				५० विघाको धान वालि नष्ट ।	आगो वालेको ।
वन्यजन्तु आंतक	२०७५ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.१२ दुवहा	३० वटा घर भत्काएको				१० विघा नष्ट	आगो वालेको
बाढी	२०७५ असार	शुक्लाफांटा वडा न.५ अर्जुनी				१ जना मानिसको मुत्यू	२० विघा जमीन कटान	जैविक तटवन्ध तथा वृक्षारोपण
असिना	२०७५ वैसाख	शुक्लाफांटा वडा न.५ अर्जुनी					३० विघाको गहुवालि नष्ट गरेको ।	
जंगली जनावर को आंतक	२०७५ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.७ कालापानी	२ वटा घर भत्काएको ।				सामुदायिक वनको वांस नोक्शान गरेको ।	
जंगली जनावर को आंतक	२०७५ असोज	शूक्लाफांटा वडा न.८ वेलडाडी	५ वटा घर भत्काएको				धानखेति नष्ट	
आगो	२०७५	शुक्लाफांटा	सा.व.का करीव १००					वृक्षारोपण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षैति	सामाजिक क्षैति	आर्थिक क्षति	मानविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	अनुकुलनका प्रयास
लागि	असोज	वडा न.९	वटा रुख नोक्शासन					
वन्यजन्तुको आंतक	२०७५ असोज	शुक्लाफांटा वडा न.१० नहर टोल	३ वटा घर भत्काएको				१० बिघाको धान नोक्सान	
वन्यजन्तुको आंतक	२०७५ कार्तिक	शुक्लाफांटा न.११ अमर टोल र दीपनगर टोल					३० विधान वालि क्षति	
हावाहुरी	२०७५ चैत्र	शुक्लाफांटा वडा न.१२ वडा भरि	१० वटा घरको टायल फुटाएको					
आगो लागी	२०७५ असोज १२ गते			१०विघा धानको पराल नष्ट			१० वटा आपका वोट नष्ट	
बाढी	२०७५ भदौ		`				१० विघा जमीन कटान र पटान	
बाढी	२०७५ असोज		श्री सिद्र प्रा.वि.को ३ कोठाको पक्कि भवन लगायत २७ वटा वेन्च २ वटा टेवुल वगाएका				६ कटा जमीन कटान	वृक्षारोपण

यस शुक्लाफांटा नगरपालिकामा भएको प्रकोपहरुको सारंश तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३: प्रकोपको बारम्बारताको तालिका

प्रकोप	बारम्बारता	कैफियत
बाढी	२५	मुख्य नदिहरुमा पानिको बहाब बढे सगै बर्षेनी डुबान,कटान,पटानको समस्या रहेको
खडेरी	४	प्राय बर्षहरुमा बाली उत्पादन समयमा पानी नर्पनाले उत्पादनमा गिरावट हुने गरेको
वन्यजन्तु आंतक	७	बन्यजन्तु आरक्ष नजिक रहेकाले बर्षेनी समस्या रहेको
असिना	२	असिनाको आयतन अनुसार असर गर्ने गरेको
शितलहर	३	बिषालु किसिमको शितले प्राय सबै जसो बर्षहरुमा खेतिबाली नष्ट गर्ने गरेको
हावाहुरी	४	

नोटः माथिको तालिकामा प्रभाव वा क्षतिको विवरण लिंदा देहाय बमोजिमका कुराहरुलाई विशेष ध्यान दिएको छ ।

भौतिक श्रोतः पुल, सडक,बाँध,विद्यालय भवन,मदरसा,सुरक्षित आवास तथा स्थान,सामुदायिक चर्पी,सञ्चारका साधन,यातायतका साधन,पूर्वसूचना प्रणाली, लाइफ ज्याकेट, डुंगा आदि ।

मानव संसधनः आधारभूत खोज तथा उद्धार तालिम प्राप्त जनशक्ति, जिल्ला विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्ति, तालिम प्राप्त पौडीबाज, तालिम प्राप्त स्वयंसेवक,ग्रामीण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्ता, तालिम प्राप्त कृषि प्राविधिक, प्रशिक्षक, कर्मचारी, स्वयंसेवक,सिकर्मी आदि ।

सामाजिक स्रोतः सामुदायिक भवन, पाटी पौवा, खानेपानी वितरण धारा, मठ मन्दिर आदि ।

सामाजिक संरचनाः महिला/आमा समूह, आयआर्जनमा सक्रिय महिला समूह, निर्णय तहमा भएका महिला, शैक्षिक अवस्था, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका स्वावलम्वन समुहहरु (म/पु) आदि ।

आर्थिक स्रोतः व्यापार व्यवसाय, उद्योग कलकारखाना, नोकरी, बचत समूह, विपद् व्यवस्थापन कोष, ब्याङ्क तथा वित्तीय संस्था आदि ।

प्राकृतिक स्रोतः खेतीयोग्य भूमि, निजी ताल तलैया, प्राकृतिक धारा वा मूल, कुवा, नदीनाला, ताल तथा पोखरी, सिँचाइको साधन र स्रोत, वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी) आदि ।

२.३.१.३ प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण

वडा अनुसार प्रकोपको विवरणःयस शुक्लाफांटा नगरपालिकामा विशेष गरेर जलजन्य विपद्ले प्रभाव पारि राखेको अवस्थाछ ।त्यस्तै गरि जंगली जनावरको आंतकले जिविकोपार्जन पनि प्रभाव पारेको छ ।वडाको प्रकोपको जोडा स्तरिकणबाट प्राप्त तथ्यांकलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ। तालिका नं ४: वडा अनुसार प्रकोपको विवरण

क.स.	वडा न.१	वडा न.२	वडा न.३	वडा न.४	वडा न.५	वडा न.६	वडा न.७	वडा न.८	वडा न.९	वडा न.१०	वडा न.११	वडा न.१२
१	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
२	हावाहुरी	खडेरी	हावाहुरी	खडेरी	असिना	खडेरी	वन्यजन्तु आंतक	सितलहर	असिना	हावाहुरी	खडेर	खडेरी
३	असिना	असिना	असिना	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहरी	हावाहुरी	असिना	हुरीबतास	वन्यजन्तु को आंतक	वन्यजन्तु आंतक	वन्यजन्तु आंतक
४	जंगली जनावर आंतक	जंगली जनावरको आंतक	जंगली जनावरको आंतक	आगो लागि	खडेरी	आगो लागि	असिना	वन्यजन्तु आंतक	वन्यजन्तुको आंतक	असिना	हावाहुरी	कृषिमा रोग

नगरपालिका स्तरमा प्रकोपको जोडागत स्तरिकरण

यस शुक्लाफांटा नगरपालिकामा विपद् तथा जलवायूका कारणले विभिन्न प्रकारका प्रकोपहरु देखिएकाछन् । स्थानीयस्तरमा भएका छलफल तथा भौगोलिक सूचना प्रणालीबाट प्राप्त नक्शाहरुको विश्लेषणबाट आगलागी, बाढी महामारी,हुरिबतास,शितलहर, वन्यजन्तु आंतक तथा खडेरी यहाँका प्रमुख प्रकोपहरुको रुपमा देखिएका छन् । स्थानीयस्तरमा सञ्चालन भएका छलफलहरुबाट तलका प्रकोपहरुको पहिचान गरिएको छ । सबै प्रकोपको असर तथा प्रभाव फरक फरक हुने भएकोले पहिचान भएका हरेक प्रकोपको असर कुन तहको छ भनेर सहभागितामुलक रुपमा जोडागत स्तरिकरण मार्फत प्रकोपहरुको स्तरिकरण गरिएको छ । जस अनुसार बाढीलाई मुख्य प्रकोपको रुपमा स्तरीकरण गरेको छ भने हावाहरीलाई दोश्रो तथा कृषि रोग तेश्रो प्रमुख प्रकोपको रुपमा देखिएको छ भने जंगली जनावरको आंतक पहिचान भएका प्रकोपहरुमा तुलनात्मक रुपमा सबैभन्दा कम असर परेको देखिन्छ ।

प्रकोप	बाढी	खडेरी	वन्यजन्तु आंतक	आगो लागि	शितलहर	चटयाङ	हावाहुरी	महामारी	कृषिमा रोग किरा
बाढी		बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
खडेरी			वन्यजन्तु आंतक	खडेरी	खडेरी	खडेरी	हावाहुरी	खडेरी	कृषिमा रोग किरा
वन्यजन्तु आंतक				वन्यजन्तु आंतक	वन्यजन्तु आंतक	वन्यजन्तु आंतक	हावाहुरी	वन्यजन्तु आंतक	कृषिमा रोग किरा
आगो लागी					सितलहर	आगो लागि	हावाहुरी	महामारी	कृषिमा रोग
शितलहर						सितलहर	हावाहरी	सितलहर	कृषिमा रोग
चटयाङ							हावाहुरी	महामारी	कृषिमा रोग
हावाहुरी								हावाहरी	कृषिमा रोग
महामारी									कृषिमा रोग
कृषिमा रोग किरा									
	९	४	५	२	३	१	७	३	६
	I	**V**	**IV**				**II**		**III**

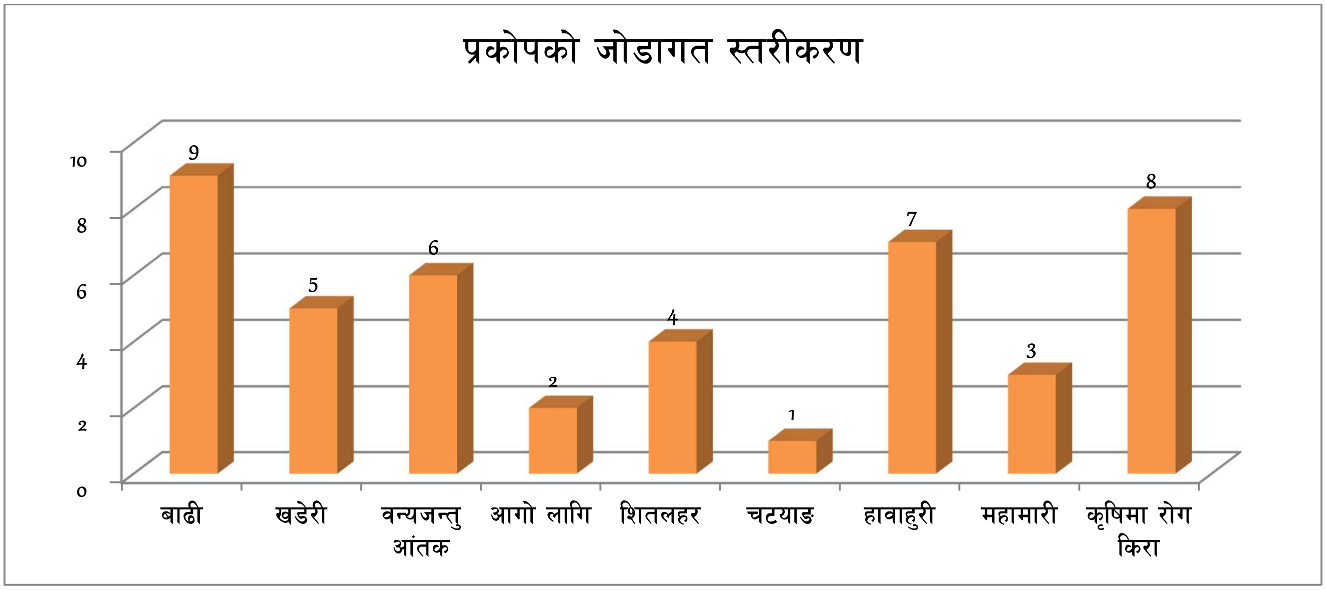

माथिको तालिकाको आधारमा यस नगरपालिकामा जलवायु जन्य प्रकोप तथा विपद्हरुको विभिन्न किसिमका देखा परेका छन सोको आधारमा यस नगरपालिकामा विपद् समाहित स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना तयारी गोष्ठि सँचालनको क्रममा स्थानीय पदाधिकारीको छलफलको क्रममा सबभन्दा ठुलो विपदको रुपमा बाढी देखिएको छ भने क्रमशः कृषिमा रोगकिरा, हावाहुरी, बन्यजन्तुको अक्रमण, खडेरी, शितलहर, महामारी, आगलागि र चट्याँग रहेका छन त्यसकारण विपद् समाहित स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना तयारी गर्दा सो विपद्को क्रमलाई पनि ध्यान दिनु जरुरी रहेको छ साथै सोही अनुसार प्रथामिकताक्रमलाई ध्यानमा राखी बजेट छुट्याउनु जरुरी रहेको छ ।

२.३.२ विपद् तथा जलवायु सम्वेदनसिलताको विश्लेष०ा

स्थानियविपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनका असरहरूको सामना गरी परिवर्तित सहज जीवनयापन गर्न सक्ने अवस्थाको सृजना गर्ने प्रक्रिया स्थानीय परिस्थिति अनुसार अल्पकालीन र दीर्घकालीन अनुकूलनका रणनीतिहरूको अवलम्वन गर्न सकिन्छ । यस रणनिती तथा उपायहरु अवलम्वन गरि नगरपालिकाले तयार गरेको जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना कार्यान्वयनमा सवै सरोकारवालाहरुको सहयोगमा सम्पन्न गरिनेछ ।

२.३.२.१ जोखिम, संकटासन्नता र श्रोत नक्शांकन

सहभागीतामुलक प्रकोप तथा श्रोत नक्सांकन सहभागितामुलक नक्शाको माध्यमबाट यस शुक्लाफांटा नगरपालिकाको वडामा रहेका श्रोत तथा प्रकोपहरुको विश्लेषण गरिएको छ । जस अनुसार बाढी हुने क्षेत्र साविक वडा नं. ४,५ तथा को पुर्वका वडाहरु रहेको देखिन्छ । त्यस्तै बाढिवाट साविकका ७,८,९,१२ तथा नं.२,,६,११ वडाको जमिन कटान भएको देखिन्छ भने वडा नंबर असर पर्ने क्षेत्रको रुपमा पहिचान भएको स्थानमा असर गरेको देखिन्छ ।

चित्र न. ३ : सहभागीतामुलक प्रकोप तथा श्रोत नक्सांकन

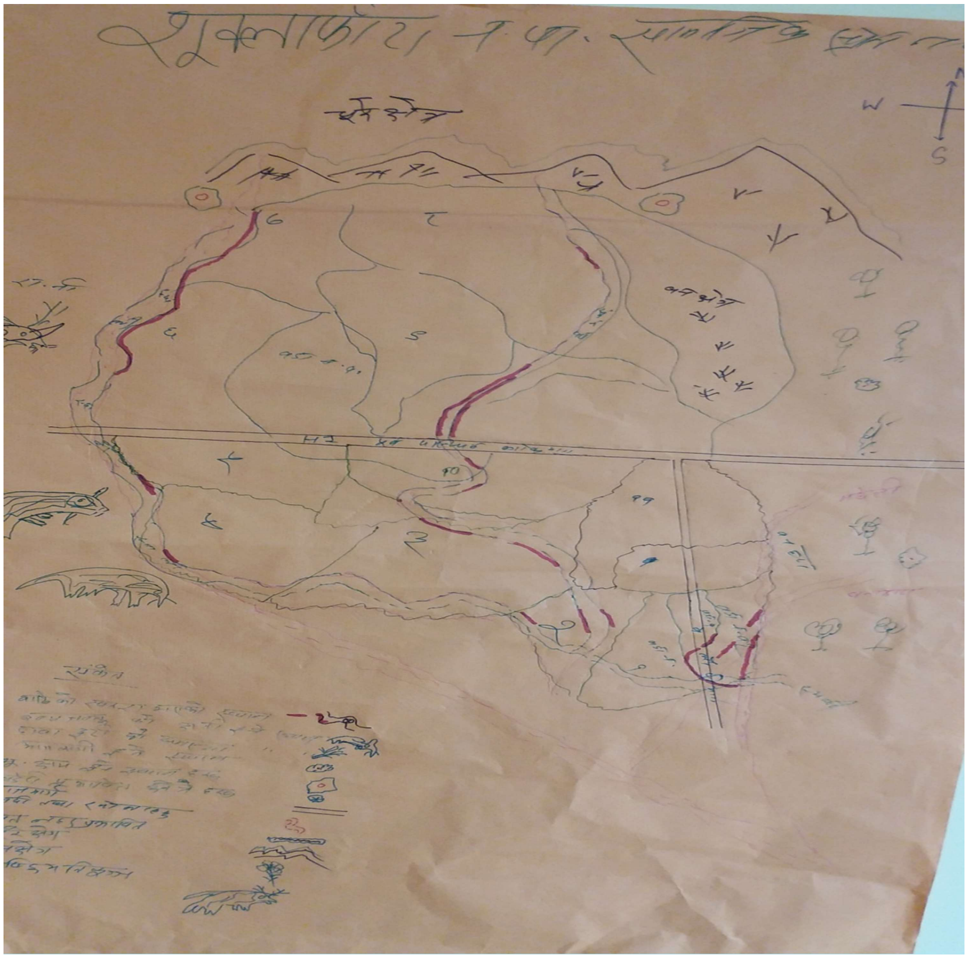

चित्र न. ४ :GIS मा आधारित प्रकोप नक्सांकन

२.३.२.२ जोखिमको अवस्था तथा अनूकुलनका प्रयासहरुको विश्लेषण :

तालीका नं. ४ : जोखिमको अवस्था तथा अनुकुलन प्रयासहरुको विश्लेषण

क्र. सं.	जोखिम तथा प्रकोप	प्रभावको मुख्य क्षेत्र	प्रभावहरु	स्तर	अनुकूलनका प्रयासहरु	स्तर
१	**बाढी**	कृषी तथा खाध्य सुरक्षा,वन र मानव	धान खेती । मानिसको मृत्यु । मानिस वेपत्ता । खाध्य भण्डार । पशु चौपाय । अध्यापनमा अवरोध ।	३	• तटवन्ध । • वृक्षारोपण । • ढल निकास । • पटान क्षेत्रमा वगर खेती	२
२	**हुरीबतास**	मानव । कृषि तथा खाध्य सुरक्षा । वन तथा जैविक विविधता ।	घरका छानाहरु उडाएको । वाली नाली नष्ट । मानवीय क्षति । चौपाया तथा वन्यजन्तु । रुख विरुवा नोक्शन गरेको । विद्युत तथा दुरसंचार ।	३	• मजुबुत घर निर्माण । • छाना निर्माण । • उच्च घरहरुको निर्माण । • विपद्को पुर्व तयारी । • विपद्बाट बच्ने उपायको सचेतिकरण ।	२
३	**खडेरी**	कृषि तथा खाध्य सुरक्षा,वन तथा जैविकविवता,जल तथा उर्जा तथा मानव ।	समयमा खेतिपाती गर्न नपाउनु । विउविजन उत्पादन गर्न नपाउनु । पानीका स्रोतहरु सुक्नु । खेतीपातीमा किराको प्रकोप वृद्दि हुनु ।	२	• डयुटेवल जडान । • बोरिङ पम्प जडान । • जनावरको लागि पोखरीमा पानी भर्नु । • खडेरी जुध्ने खालका बाली लगाउनु ।	२
४	**वन्यजन्तुआंतक**	कृषि तथा खाध्य सुरक्षा	वालीनाली नोकसानी । फलफुल खेती नोक्सानी । मानवको मुत्यु ।	३	• आरक्ष क्षेत्रमा तारवार गरेको । • आरक्ष भित्र रहेका ताल तलैयाहरुको व्यवस्थापन । • डढेलो नियन्त्रण । • टेन्च निर्माण । • आरक्षबाट बाहिर वन्यजन्तु नजीक रहेको पोष्टमा खवर गर्ने ।	२
५	आगलागी	कृषि तथा खाध्य सुरक्षा,वन तथा जैविक विविधता	सलाई, लाईटर, आगोजन्य पदार्थ जस्ता बस्तुलाई जंगल प्रवेश	३	• वन व्यवस्थापन तालिम, अग्नी रेखा नियन्त्रण, होडिङबोर्ड निर्माण, जैविक विविधता संरक्षण तालिम,	३

क्र. सं.	जोखिम तथा प्रकोप	प्रभावको मुख्य क्षेत्र	प्रभावहरु	स्तर	अनुकूलनका प्रयासहरु	स्तर
			नगर्ने		सुधारिएको चुलो निर्माण	

वारडायग्राममा नतिजा (सवै प्रकोपहरुको प्रभाव र अनुकुलनका क्षमता यस प्रकार रहेका छन्)

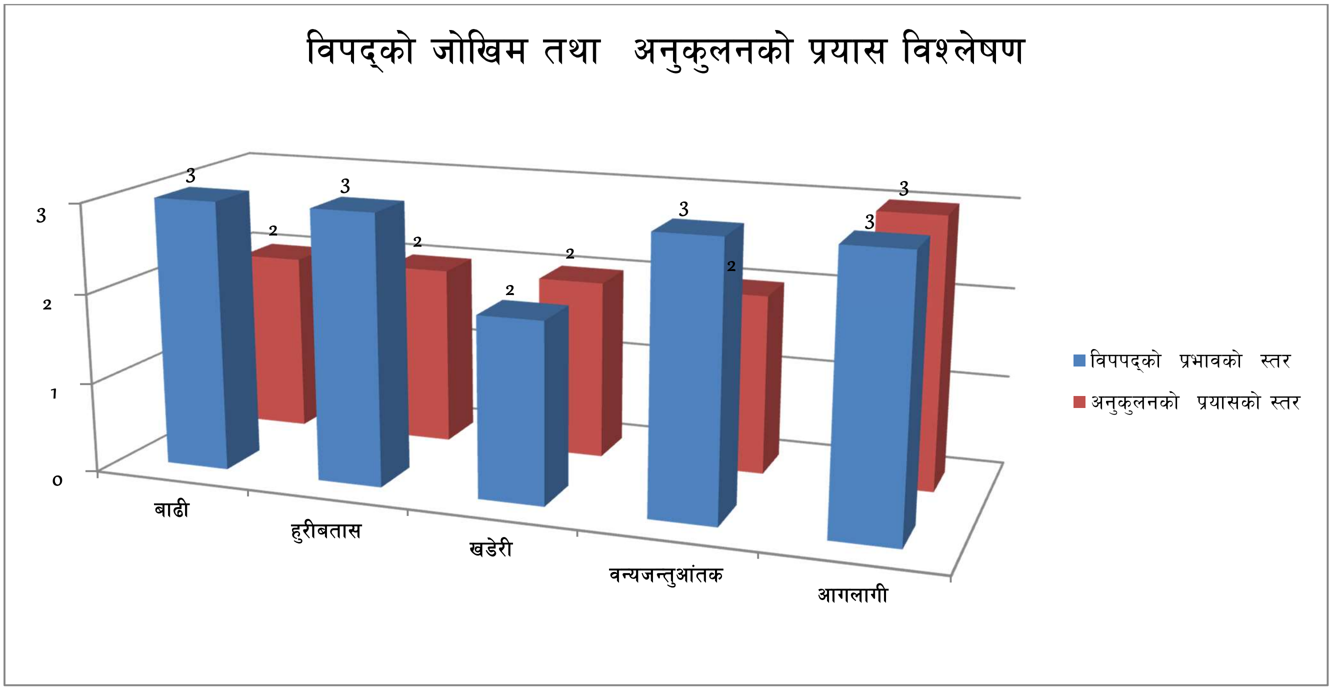

चित्र न. ५ : सवै प्रकोपहरुको प्रभाव र अनुकुलनका क्षमता

२.३.३ अनुकुलन क्षमताको विश्लेषण

प्रकोपबाट सिर्जित हुने विपद्सँग लड्ने क्षमता पहिचान गर्न र जलवायुजन्य प्रकोपबाट समुदायमा परेको असरको विश्लेषणका लागी स्थानीय अनुकुलन योजनाका दुई औजार जीविकोपार्जनका सम्पत्तिहरुको विश्लेषण र संस्थागत नक्शांकन तथा सेवा प्रदायक संस्था विश्लेषण गरियो । यसरी अनूकुलन क्षमताको विश्लेषण गर्दा यस गा.वि.स. मा अनुकुलन क्षमता कम रेहेको पाइयो । प्रकोपले प्राकृतिक तथा भौतिक श्रोतहरुमा प्रत्यक्ष असर गरेको भएतापनि यस क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्थाहरु न्युन रहेको पाइयो ।

२.३.३.१ जिविकोपार्जनका सम्पतिहरुको विश्लेषण

तालीका नं. ५ : जिविकोपार्जजका सम्पत्तिहरुको विश्लेषण (श्रोतको उपलब्धता र पहुँच)

जिकोपार्जनका सम्पति तथा श्रोत	विद्यमान अवस्था(संख्या,संमभव भएसम्म स्थान र अवस्था खुलाउने		समग्र स्तर(१ देखि ५)	संख्या
प्राकृतिक	खेती योग्य जमीन	८००० विघा	४	
	ताल तलैया	ताल तलैया १३ वटा	२	
	प्राकृतिक धारा	प्राकृतिक धारा २ वटा	१	
	वन	१७ वटा सामुदायिक वन	४	
	नदीनाला	१३ वटा	३	
भौतिक	पुल	१४ वटा	३	
	सडक	सडक ११ वटा	३	
	विद्यालय	३२ वटा	४	
	सामुदायिक भवन	५ वटा	२	
	सुरक्षित आवास तथा स्थान	१ वटा	२	
	विपद् व्यवस्थापन सम्वनधी सामाग्रीहरुको उपलब्धा		०	
	पुर्व सुचना प्रणली	१ वटा	१	
	विजुली उपलब्धता	करीव सवै वडाहरुमा	४	
	संचार सुविधा	सवैसित मोवाईल	४	
	खानेपानीको उपलब्धता	करीव सवै वडामा खानेपानी र हेण्डपम्प	३	
सामाजिक संस्था	महिला तथा आमा समुह	२४ वटा	४	
	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको समुह	१३ वटा	३	
	आर्यआर्जनमा सक्रिय महिला समुह	१२ वटा	२	
	मठ मन्दिर	४५ वटा	४.५	

जिकोपार्जनका सम्पति तथा श्रोत	विद्यमान अवस्था(संख्या,संमभव भएसम्म स्थान र अवस्था खुलाउने		समग्र स्तर(१ देखि ५)	संख्या
	बैंक	९	४	
आर्थिक बजार तथा सहकारी	सहकारी	६५ वटा	३	
	व्यापार व्यवसाय गर्ने मूख्य बजार	वनसमिति,झलारी,कलउवापुर रबन्साह	२	
	विपद् व्यवस्थापन कोष	१२ वटा वडा सित विपद् व्यवस्थापनकोष	३	
	खोज तथा उद्दार कार्यदल,प्राथमिक र पूर्व सूचना	३५ जना	३	
मानविय	ग्रामीण महिलास्वास्थ्य कार्यकर्ता	८७ जना	४.५	
	शिक्षक	३२० जना	३	
	सिकर्मी,डकर्मी,प्लवर	२५० जना	४	
	कृषि प्राविधिक	३६ जना न.पा.भरि	०.५	

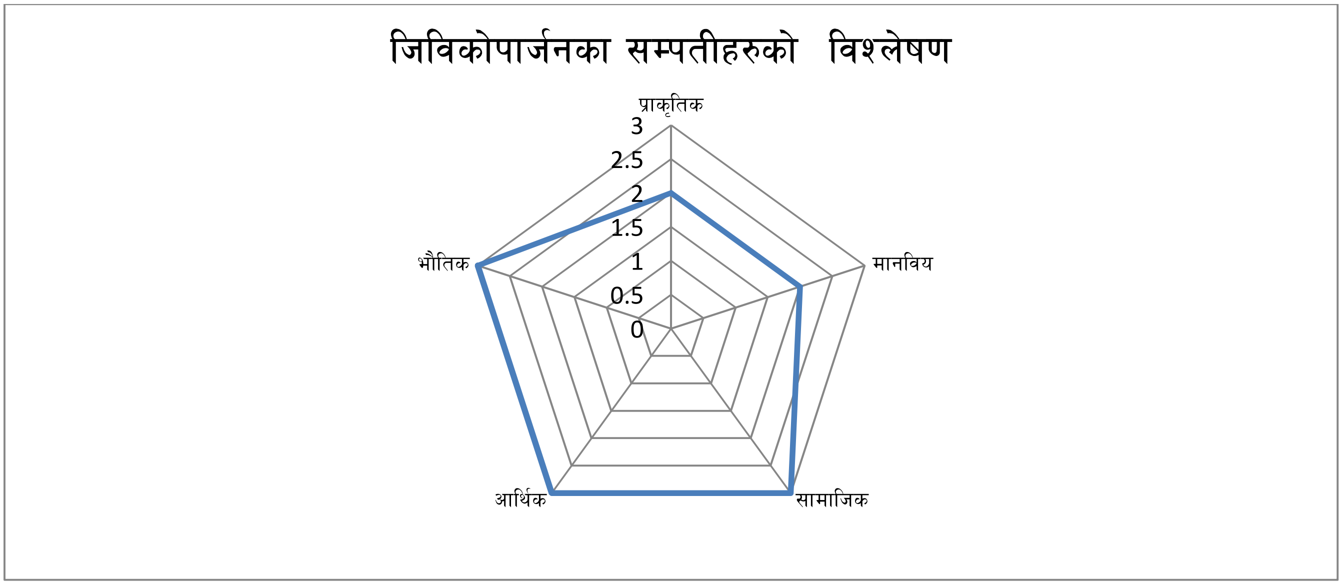

चित्र न. ६ : जिविकोपार्जनका सम्पत्तिहरुको माकुरोजालोमा गरिएको विश्लेषण

माथिको चित्रलाई विश्लेषण गर्दा यस नगरपालिकामा जिविकोपार्जनको स्रोतहरु अर्थात विकासका विभिन्न सम्पतीहरु रहेको छन सो स्रोतहरुको सही सदुपायोग भएको खण्डमा विकास प्रकृया तथा विपद् सँग जुध्नको लागि स्थानीय बासिन्दाहरुको अनुकुलन क्षमता बृद्धि हुन सक्ने विश्वास गर्न सकिन्छ यस नगरपालिको सन्दर्भमा सवभन्दा बालियो पक्ष आर्थिक पक्ष, सामाजिक पक्ष र भौतिक पक्ष सोही क्रममा मानवीय र प्राकृतिक स्रोतको अवस्थामा सुधार तथा सही सदुपयोग तिर यस योजनाले कार्यक्रमहरु सँचालन गर्दा समग्र नगरको विकासमा सहयोग पुग्न सक्ने अनुमान गर्न सकिन्छ ।

२.३.३.२ संस्थागत नक्शांकन तथा सेवा प्रदायक संस्था विश्लेष०

यस नगरपालिकामास्थानीय स्तरमा रहेका विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसस्थाहरु र तिनले गर्ने काम तथा सेवा र सहयोगले यस क्षेत्रको जलवायु अनुकूलन कार्यलाई कस्तो सहयोग पुग्छ भनी संस्थागत नक्शाङ्कन गरिएको छ । साथै भइपरी आउने प्रकोप तथा जोखिमहरुको अवस्थामा अनुकूलनका उपायहरुमा सहयोग गर्ने र गर्न सक्ने संस्था, कार्यालय तथा निकायहरुको पहिचान र प्रदान गर्न सक्ने सेवाहरुको पहिचान गर्नको लागि संस्थागत नक्शाङ्कन गरिएको हो । सहयोग गरिरहेको, पहिचान भएका र स्थानीय रुपमा काम गरेको तर नियमित सम्पर्क नभएको र एकोहोरो तथा दोहोरो सेवा प्रवाह गर्ने सबै संघसस्थाहरु तल उल्लेख गरिएको

तलिका नं ६ : संस्थागत नक्शांकन तथा सेवा प्रदायक संस्था विश्लेषण

सेवाप्रदायक संस्था र ठेगाना	भौगोलिक दुरी - कि.मी	प्राप्त हुन सक्ने सहयोग (विशेष गरी विपद् तथा जलवायु परिवर्तन असरको क्षेत्रमा)	सम्पर्क नम्वर
जिल्ला प्रशासन	१० कि.मी	राहत तथा विपद्मा परेका समुदायको तथ्यांक संकलन	
जिल्ला समन्वय समिति	१० कि.मी.	पूर्व योजना तयारी र अनुगमन तथा मूल्यांकन	

सेवाप्रदायक संस्था र ठेगाना	भौगोलिक दुरी - कि.मी	प्राप्त हुन सक्ने सहयोग (विशेष गरी विपद् तथा जलवायु परिवर्तन असरको क्षेत्रमा)	सम्पर्क नम्वर
नगरपालिका		स्थानिय अनुकुलन कार्ययोजना कार्यान्वयन	
सुरक्षा निकायहरु	१२ कि.मी	खोज तथा उद्दार	
वन कार्यालय	१० कि.मी.	वृक्षारोपण तथा वन संरक्षण	
विद्यालय	३ कि.मी.	विपद् आउदा खेरी आश्रयस्थलको रुपमा प्रयोग	
रेडक्रस	१० कि.मी.	राहत तथा तथ्यांक संकलन	
पालिका स्तरमा कार्यरत गैर सरकारी संघसंस्था पालिकामा सुचिकृत भई सक्रिय रुपमा जलवायु परिवर्तन र विपद् ब्यवस्थापनको क्षेत्रमा कार्यरत (खुलाएर उल्लेख गर्ने)	निड्स नेपाल १० कि.मी.	विपद् जोखिम न्यूनीकरण, कृषि जलवायू अनुकुलन,महिला तथा बालबालिका पोषण तथा जडिबुटी सम्बनधी जनचेतना तथा तालिम	
क) युवा क्लब	३ कि.मी.	युवा सचेतीकरण तथा सशक्तीकरण	
ख) मर्सिकोर नेपाल	४५	विपद् ब्यवस्थापन तथा जिविकोपार्जन	
केयर नेपाल हरियो वन कार्यक्रम		वृक्षारोपण तथा जलवायु उथ्थानशिल योजना निर्माण	

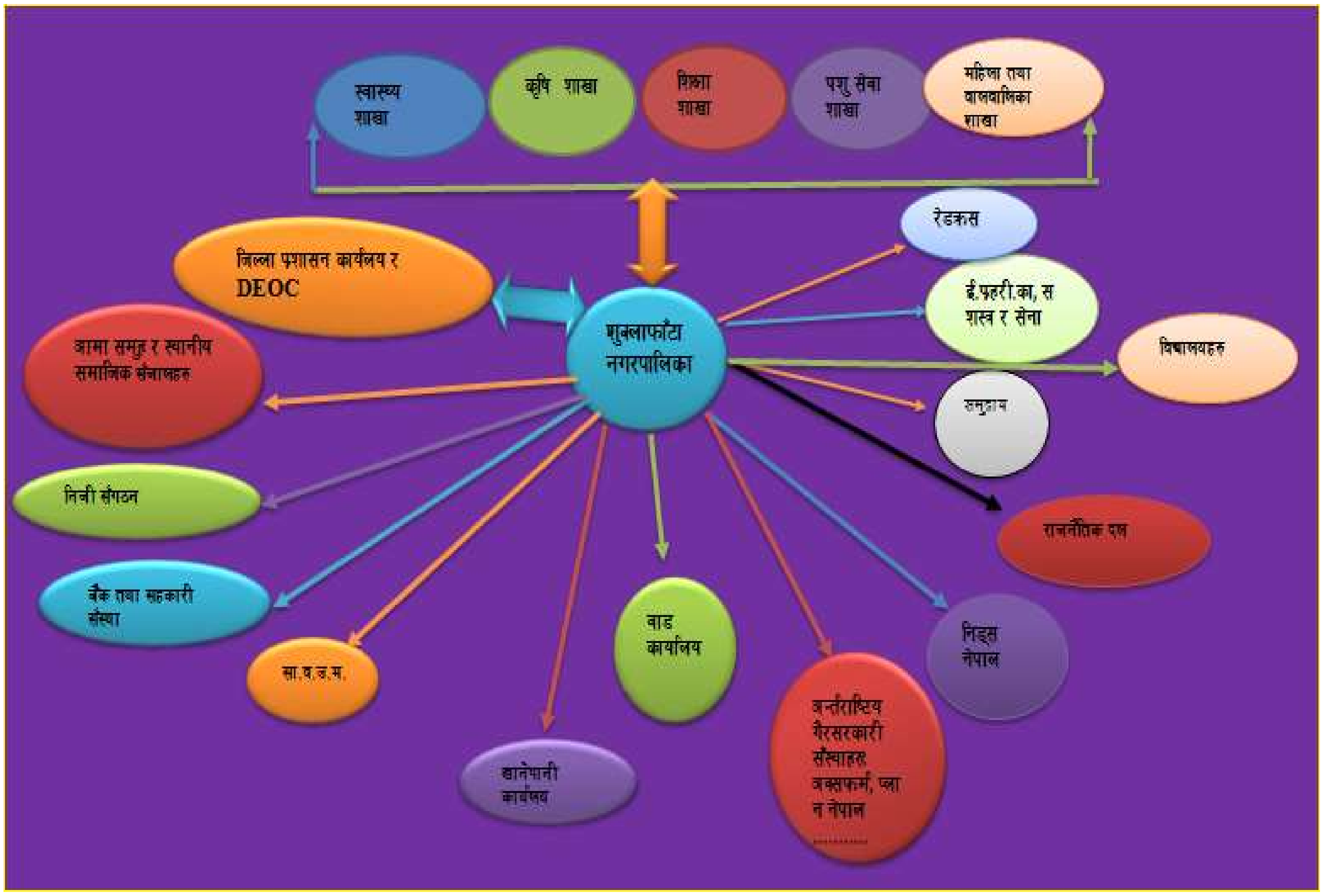

२.३.४ संकटासन्नताको विश्लेषण

यस शुक्लाफाँटा नगरपालिकामा सङ्कटासन्नता घरधुरी विश्लेषणका क्रममा उच्च जोखिम, मध्यम र न्युन घरधुरी छुट्याउनका लागी समेत यो औजार प्रयोग गरीएको छ । यस क्रममा सङ्कटासन्नता युक्त र सुरक्षित स्थान, भौगोलिक, सामाजिक संरचना, प्रकोपका घटनाबाट विगतमा भएको क्षतिको आँकलन, विपद् जोखिम व्यवस्थापनका अवसर र चुनौती जस्ता विषयको अध्ययन गरिएको छ

२.३.४.१ संकटासन्नता वस्तिको पहिचान तथा संकटासन्नता अवस्था स्तरीकरण

तलिका नं ७ : प्रकोप तथा सेवा सुविधाहरुको पहुँतको आधारमा संकटासन्न वस्तिहरुको विवरण

वडा	संकटासन्न वस्तिको नाम	मुख्य मुख्य प्रकोपहरु	प्रभाहित घरधुरीको विवरण		संकटासन्नको स्तरीकरण			
			महिला	पुरुष	न्युन	मध्यम	उच्च	अति उच्च

वडा	संकटासन्न वस्तिको नाम	मुख्य मुख्य प्रकोपहरु	प्रभाहित घरधुरीको विवरण		संकटासन्नको स्तरीकरण			
१	बैसाखा शिविर,खजुवापटि	बाढी	३५०	२५०	✓			
	वडा भरि	हावाहरी	५५०	४५०	✓			
	वडा भरि	कृषिमा रोग किरा	५६०	३५०	✓			
२	लक्ष्मीपुर,सुनवरा नदी किनाराको वस्तिहरु	बाढी	६५०	४३०		✓		
		आगो लागि	५	४				
		हावाहुरी	४५०	३५०		✓		
		असिना	३४०	२४०		✓		
	गुलरपटि	बाढी	८०	६५		✓		
३	पीपलाडी,जोनापुर	बाढी	२५०	१५०		✓		
	वडा भरि	हावाहुरी	४५०	३५०	✓			
४	वडा न.४ सिकलपटि,आशापुर	बाढी	१००	९०	✓			
	वडा न.४ सिकलपटि	वन्यजन्तु आंतक	१५०	१००		✓		
	वडा न.४ सिकलपटि,आशापुर	हावाहुरी	२००	१५०	✓			

वडा	संकटासन्न वस्तिको नाम	मुख्य मुख्य प्रकोपहरु	प्रभाहित घरधुरीको विवरण		संकटासन्नको स्तरीकरण			
५	वडा न.५ गर्जमुनि	बाढी	३२०	१६०			✓	
	अजुनी	वन्यजन्तु आंतक	२००	१३०	✓			
६	६ न.पुर्व पश्चिम	बाढी	१२०	१००		✓		
	वडा न ६ र १० जोडने वुढिनाला किनारका बस्ति	बाढी	१२०	१००		✓		
	वडा न.६ र१० जोडने नदी	बाढी	२००	१८०		✓		
	कसरौल	हावाहुरी	१६०	९०	✓			
७	सिमलफांटा	बाढी	१००	५०			✓	
	कालापानी सिमलफांटा	वन्यजन्तु आंतक	१३०	७०		✓		
	वडा भरि	हावाहुरी	१२०	७०	✓			
८	पारिफांटा	बाढी	३२०	२००			✓	
	नौखरी	बाढी	२५०	२००			✓	
	पिलरी फांटा	बाढी	१५०	१००			✓	
	वेलडांडी	बाढी	१००	५०		✓		
	भम्रभुज	वन्य जन्तु आंतक	१००	५०	✓			
	धारापानी	सितलहर	२०	१०	✓			
	बरेडाडा	बाढी	२०	१०		✓		

वडा	संकटासन्न वस्तिको नाम	मुख्य मुख्य प्रकोपहरु	प्रभाहित घरधुरीको विवरण		संकटासन्नको स्तरीकरण			
	फुलेली	बाढी	२०	१०		✓		
९	वडा न.९	बाढी	५०	२५	✓			
१०	खल्ला वस्ति	बाढी	३५०	२००		✓		
	सिमल खेत	बाढी	६०	६५		✓		
	झलारि मिलन चौक	बाढी	२०	१५			✓	
	लालपनिया टोल	असिना	३५०	२००	✓			
	वन्झरीया नहर टोल	वन्यजन्तु आंतक	३००	२५०	✓			
	टोटी नाल शिव मन्दिर पूर्व देखि जग्दा सम्म	बाढी	२५१	२४२			✓	
	बन्जरिया नाला खानेपानी टंकी नजीक	बाढी	१२०	१००			✓	
		खडेरी	१३०	१००	✓			
११	अमरपुर,दीपनगर र कलुवापुर चितउरा नाला	बाढी	३७५	२०५		✓		
	चितउरा नाल	बाढी						
	वडा भरि	असिना	५५०	५००	✓			
	वडा भरि	हुरीबतास	५५०	५००	✓			
	वडा भरि	खडेरी	५५०	५००	✓			
	अमरपुर, दीपनगर	जनावर आंतक	१३०	१२०		✓		

वडा	संकटासन्न वस्तिको नाम	मुख्य मुख्य प्रकोपहरु	प्रभाहित घरधुरीको विवरण		संकटासन्नको स्तरीकरण			
१२	तिल्की,आदरा जाला,दुवाउ,आंपघाट,मरघटया,डम्वरपटि र कुण्डा टोल	बाढी	२१०	१३०		✓		
	खल्ला टोल,वैजनाथ,रामपुर, जगदम्वा र वसन्तपुर	कृषिमा रोग किरा	४५०	३४०	✓			
	तिल्की,बसन्तपुर,कुण्डा, खल्ला र जगदम्वा टोल	हाति आंतक	३४०	२१०	✓			

तालीका नं. ८ :वस्ति स्तरीकरणको निष्कर्ष

वडा र वस्ति	संकटासन्नताको स्तर	संकटासन्नताको कारण तथा सूचकहरु
वडा नं. ७,८,९,१२	अति उच्च	खोलाको किनार नजीक वस्ति साथै अव्यवस्थित बसोवास र विकासका कार्यहरु गर्दा वातावरणीय प्रभावको विचार नगरिकन विकासका कार्यहरु गर्नु ।वन क्षेत्र विनास हुदै जानु र वेमौसमी वर्षाको मात्रामा वृद्दि हुदै जानु । समुदायको क्षमताको विकास भएको अवस्था छ तर पनि खोला नालाको दहन धेरै मात्रमा भएको देखिन्छ त्यसैले खोलानाला निकास हुन ठांउ रोक्एिको अवस्था छ त्यसैले जलजन्य प्रकोप कारण अषर पारेको छ ।
वडा न.२,६,११	उच्च	यस शुक्लाफांटा नगरपालिका अन्तरगर्त भएर बग्ने खोलाहरुको बहाव बढन गई यस बेदकोटन.पा. बस्तिहरु डुवान तथा खेतीयोग्य जमीन कटान दरमा दिनहुँ वृद्दि भईराखेको छ ।

वडा नं. ३,५,१०	मध्यम	समुदायको क्षमताको विकास भएको अवस्था छ तर पनि खोला नालाको दहन धेरै मात्रमा भएको देखिन्छ त्यसैले खोलानाला निकास हुन ठांउ रोकिएको छ ।
वडा नं.१,४	न्यून	समुदायको कृषि वालीहरुमा प्रत्यक्ष प्रभाव पारि राखेको छ ।

२.३.४.३ संकटासन्न वर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान

प्रकोपका कारणले गर्दा असर परेका विभिन्न संकटासन्न वर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान गर्नका लागी समुदायलाई विभिन्न उमेर समुह, लिङ्ग, आर्थिक अवस्था र जातजातीका आधारमा विभाजीत गरी परेको असरहरुको विश्लेषण गरियो ।

तालीका नं. १० : संकटासन्न वर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान

प्रकोप	प्रकोपको असर तथा प्रभाव	उमेर समूह				लिङ्ग		आर्थिक अवस्था				जतजाति			
		बाल बालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	ब्राम्हण / क्षेत्री / ठकुरी	जनजाति	दलित	मधेसी / अल्पसंख्यक
बाढी	जमिन कटान, पटान, डुवान, धनजनको क्षती	**	*	*	**	**	**	**	**	*	*	*	**	**	
बन्यजन्तु आतंक	कृषिमा क्षति	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
शितलहर	कृषिमा क्षति, मानब स्वास्थ्यमा असर	***	**	**	***	**	**	***	***	**	*	*	**	**	
खडेरी		**	**	**	**	**	**	**	**	*	*	**	**	***	
हावाहुरी	भौतिक क्षति	**	**	**	**	**	*	***	**	**	*	**	**	**	
चट्याङ्ग	भौतिक तथा मानबिय क्षति	**	**	**	**	**	**	***	***	**	*	*	**	**	
असिना	कृषिमा क्षति	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	

प्रकोप	प्रकोपको असर तथा प्रभाव	उमेर समूह				लिङ्ग		आर्थिक अवस्था				जतजाति			
		बाल बालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	ब्राम्हण/क्षेत्री/ठकुरी	जनजाति	दलित	मधेशी/अल्पसंख्यक
आगलागि	भौतिक तथा मानबिय क्षति	**	*	*	**	**	**	**	**	*	*	*	**	**	
रोग/महामारी	मानबिय क्षति	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
मिचाहा प्रजाति	कृषिमा क्षति, वनजङ्गलको गुणस्तरमा ह्रास	***	**	**	***	**	**	***	***	**	*	*	**	**	

२.४ अनूकुलन कार्यहरुको प्राथमिकीकरण

यो स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थाशिल योजना तयार गर्दा सङ्कटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता लेखाजोखाकालागि जलवायु सङ्कटासन्न नगरपालिकाकावडाभित्रका सङ्कटासन्न समुदाय, घरधुरी र व्यक्ति पहिचान गर्न, जलवायु परिवर्तनका मुख्य असर तथा क्षेत्रहरुको विश्लेषण गर्न भौगोलिक सूचना प्रणाली तथा सहभागितामूलक परिदृष्य विकासको समेत प्रयोग गरी सहभागितामूलक विधिहरु प्रयोग गरिएको छ ।

यो प्रक्रिया मार्फत बर्तमान तथा भावी जलवायु सङ्कटासन्नतालाई न्यूनीकरण गर्न सहयोग पुग्ने अनुकूलनका अभ्यास तथा अनुकूलन क्रियाकलापहरु र स्रोतको पहिचान गर्न एवम् तिनको प्रभावकारी ढङ्गले परिचालन गर्न सहज बनाउनको लागि तल उल्लेखित प्रक्रियाहरु पूरा गरी यो योजना तयार गरिएको छ ।

२.४.१ अनूकुलन कार्यहरुको प्राथमिकीकरण

माथि पहिचान भएका जलवायुजन्य प्रकोपहरुसंग अनुकूलित हुन र उच्च क्षमताको परिकल्पना पूरा गर्नको लागी निम्नानुसारका बिभिन्न उपायहरुको पहिचान र प्राथमिकिकरण गरी योजनामा राख्नुपर्ने कार्यक्रमहरुको पहिचान गरिएको छ । वडा स्तरिय कार्यक्रममा आएका अनुकुलन कियाकलापहरुलाई बिभिन्न सुचकका आधारमा, अंकभार २५,२४,२३,२२ पाउने उच्च प्राथमिकिकरण**I** , २१,२०,१९,१८ मध्यम प्राथमिकिकरण**II** र १७ र सो भन्दा कम अंकभार पाउने न्युन प्राथमिकिकरणमा **III** राखिएको छ ।

तालीका नं. ११ : अनुकुलन कार्यहरुको प्राथमिकिकिरण

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३) क	खर्चको मितव्ययिता (१-३) ख	सम्भाव्यता (१-३) ग	लक्षित समूह (१-३) घ	महिलाप्रति संवेदनशिलता (१-	कुल जम्मा (क+ख+ ग+घ+ ङ)	कैफियत (प्राथमिकिकरण)
बाढी	वृक्षारोपण	4	2	3	4	3	16	III
	तारजालीसहितको जैविक तटबन्ध तथा चेकडाम	4	4	4	4	4	20	I
	पूर्व सुचना प्रणाली स्थानीय क्षेत्रमा	4	5	5	4	4	22	I
	उच्च स्थानमा घर	4	4	4	4	3	19	II
	मचान घर निर्माण	4	3	4	4	3	18	II
	उच्च धारा निर्माण	4	4	4	4	3	19	II
	राहतकोष सबलीकरण	4	4	4	4	4	20	I
	बगर खेती(उखु, केरा,आदी)	4	4	5	5	4	22	I
	उद्धार सामाग्री वितरण	4	4	4	3	3	18	II
	सुख्खा अन्न भण्डारण	4	3	3	3	3	16	III
कृषि तथा पशुरोग	जैविक मल तथा विषादीको प्रयोग प्रशिषण	4	3	3	4	3	17	III
	झोलमोल बनाउने तालिम	4	4	2	3	3	16	III
	गोठ तथा भकारो सुधार	5	4	5	5	4	23	I
	स्थानीय वीउ बैंक स्थापना	4	3	3	4	3	17	III
	माटो परिक्षणको नमुना संकलन तालिम	4	4	4	4	4	20	I
	बाली लगाउने समय हेरफेर गर्ने तालिम	4	3	3	4	3	17	III
	मीत्र जीव पहिचान तालिम	3	4	3	4	4	18	II
	आईपिएम खेति	4	4	4	4	3	19	II
	जडीबुटी खेती	4	4	3	4	3	18	II
खडेरी	नहर तथा कुलो निर्माण	3	3	4	4	3	17	III
	डिप बोरिङ्ग जडान	4	3	3	4	3	17	III
	सुख्खामा हुर्कने बिउ वितरण	4	4	4	4	4	20	I
	डीप सिचाई	4	4	4	4	4	20	I
मानव स्वास्थ्य	स्वास्थ्य तथा सरसफाईको तालिम	4	3	4	4	5	20	I
	सुधारियको चुलो प्रयोग गर्ने तालिम	4	3	4	4	4	19	II
	गोबर ग्याँस निर्माण	4	4	4	4	4	20	I

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३) क	खर्चको मितव्ययिता (१-३) ख	सम्भाव्यता (१-३) ग	लक्षित समूह (१-३) घ	महिलाप्रति संवेदनशिलता (१-	कुल जम्मा (क+ख+ ग+घ+ ङ)	कैफियत (प्राथमिकिकरण)
	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	4	4	4	4	4	20	I
	मातृशिशु पोषण सम्बन्धि तालिम	4	3	4	4	4	19	II
	वातावरणमुखी फोहरमैला व्यस्थापन तालिम	4	4	4	4	5	21	I
जंगली जनावरको अतिक्रमण	काँडेतार	4	4	4	5	4	21	I
	ट्रेन्च निर्माण	4	4	4	4	4	20	I
आगलागी	आगलागी सम्बन्धि जनचेतना जगाउने कार्यक्रम	4	3	3	4	3	17	III
	सुचाना तथा आदेशमुलक होर्डिङ बोर्ड निर्माण	4	5	5	4	4	22	I
	सामुदायिक वनका समुहलाई वन संरक्षण सम्बन्धी तालीम	4	4	4	4	4	20	I

२.४.२ आवश्यक क्षमता विकासको लेखाजोखा

जोखिमको प्रभाव कम गर्न, अनुकूलनको उपायहरु अवलम्बन गर्न माथि उल्लेखित योजना कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउनको साथै यस नगरपालिकामा संचालन गर्ने सम्पूर्ण विकास निमार्णका कार्यहरु जलवायु परिवर्तन अनुकूलन मैत्री, प्रभावकारी बनाउन र तिनलाई दिगोरुप प्रदान गर्नको लागि विभिन्न स्तरमा क्षमता अभिवृद्धि गर्नु पर्ने देखिन्छ। यसका साथै सरोकारवाला निकाय तथा सेवा प्रदायकहरुबाट प्रवाह हुने सेवा ग्रहण तथा सेवा सुविधामा पहुँच बढाउन क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धि योजनालाई पनि संगसंगै लैजानु पर्ने देखिन्छ।

२.५ स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको तर्जुमा

यस नगरपालिकाको योजना स्थानीय सरोकारवाला विचमा छलफल गरी एकिकृतस्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना २०७५ तयार गरिएको छ। यस नगरपालिकाको योजना स्थानीय सरोकारवाला विचमा छलफल गरी एकिकृतस्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना तथा विपद् व्यवस्थापन योजना तयार गरिएको छ। जलवायु परिवर्तनको असरसंग समानुकुलन हनुको लागि विभिन्न सरोकारवालाहरु विच छलफल गरि पहिचान तथा प्राथमिकिकरण गरिएका कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण तालिका नं १० मा समावेश गरिएको छ।

नगरपालिकाभित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र विपद् पश्चातका क्रियाकलापलाई अनुसुचि ४ उल्लेख भए अनुसार स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल समितिको (समायोजित लापा समिति) को समन्वय र अगुवाईमा संचालन गरिने छ।

तालीका नं. १२ : अनुकुलन कार्ययोजना तर्जुमा

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा) ०७५/०७६ परिमाण	०७५/०७६ बजेट	०७६/०७७ परिमाण	०७६/०७७ बजेट	०७७/०७८ परिमाण	०७७/०७८ बजेट	कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा) न्यून	मध्यम	उच्च	अति उच्च	जम्मा	स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
१	**कृषि तथा खाध सुरक्षा**																			
१.१	एकिकृत सत्रुजिव व्यबस्थापन तालिम	वटा	12	50	4	200	4	200	4	200	600	100	150	120	150	520	नगरपालिकाको सवै वडाहरुमा	नगरपालिका,वडा कार्यालय तथा अन्य सहयोगी निकायहरु	संकटासन्न डुवान क्षेत्रका किसानहरुको	तालिम, खाजा नास्ता आदि
१.२	केरा खेति तालिम तथा प्रर्वद्धन	वटा	12	50	4	200	4	200	4	200	600	40	80	50	30	200	नगरपालिकाको सवै वडाहरुमा	नगरपालिका,वडा कार्यालय तथा अन्य सहयोगी निकायहरु	वडाका अगुवा किसान (२० जना) महिला तथा पुरुष हरुलाई	उन्नत जातका बोट, तालिम समाग्रि, खाजा नास्ता तथा प्राविधिक खर्च
१.३	मौसमी तथा वेमौसमी तरकारी खेति तालिम	वटा	12	50	4	200	4	200	4	200	600	100	200	250	150	700	नगरपालिका को सवै वडाहरुमा	नगरपालिका, वडा कार्यालय सहयोगि संस्थाहरु	पकेट क्षेत्र निर्धारण गर्ने ।	तालिम र जनतामा अभिमुखिकरण तथा जानकारी
१.४	बहुबर्षे घाँस (स्टाइलो, नेपियर आदि) खेति तथा तालिम	जना	200	3	75	225	75	225	50	150	600	30	40	80	50	200	नगरपालिकाका अगुवा पशु किसानको लागि	नगरपालिका,वडा कार्यालय सहयोगि संस्थाहरु	पशुपालनबाट आयआर्जन बढाउन प्रभावकारी हुने	तालिम तथा बिउबिजन खरिद
१.५	गोठे मल व्यावस्थापन तथा गोठ सुधार कार्यक्रम	जना	200	5	50	250	50	250	100	500	1000	0	100	200	100	400	सबै वडा समेटने गरी पशु कृषकहरुको लागी	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु	छानो राम्रो भएका गोठमा भुइकाृ सतह सुधार गरि पशु जन्य उत्पादन वढाउन सहयोग पुग्ने	सिमेन्ट, वालुवा तथा दक्ष मिस्त्रि खर्च

क.सं.	क्रियाकलापहरु	ईकाई	परिमाण	प्रति ईकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
१.६	माटो परिक्षण शिविर	वटा	4	100	1	100	2	200	1	100	400	150	400	400	150	1100	सवै वडाहरु समेट्नेगरी	समुदाय, नगरपालिका,जिल्ला कृषि कार्यलाय तथा अन्य सहयोगी निकायहरु	सवै वडाहरु समेट्नेगरी माटो परिक्षण तथा तथा सुझाव दिई तरकारी खेती वढवा	औषधी, खाना, खाजा, यातायात तथा अन्य खर्च
१.७	आधुनिक टनेल खेती तालीम तथा डेमो	वटा	12	50	4	200	4	200	4	200	600	50	100	150	150	450	वडा कार्यालय पायक पर्ने स्थानमा	नगरपालिका, कार्यलाय तथा अन्य निड्स नेपाल	सवै वडाहरु वाट ३,३ जना किसान लाई प्लास्टिक टनेलमा थोपा सिचाइँ प्रविधि जडान गरि तरकारि उत्पादन गर्न सिकाइने	प्लीस्टिक टनेलको समाग्रि, थोपा सिचाइको समाग्रि र सहाभागिको खाजा नास्ता तथा प्राविधिक खर्च
१.८	तरकारी बेर्ना उत्पादन तथा बेमौसमी तरकारी खेती तालीम र डेमो	जना	60	3	20	60	20	60	20	60	180	15	15	15	15	60	नगरपालिकाका अगुवा तरकारी किसानको लागि	नगरपालिका तथा सहयोगि निकायहरु	उत्पादित तरकारीले राम्रो मुल्य पाउने र किसानको आयस्तर वढने	तालिम समाग्रि, बिउबिजन तथा खाना नास्ता, यातायात आदि
१.९	नगदेबाली (च्याउ, अदुवा, उखु आदि) खेति तालिम	वटा	12	50	3	150	3	150	3	150	450	100	150	100	100	450	वडाका अगुवा तथा जोखिम प्रभावित किसानको लागि	नगरपालिका, तथा अन्य साझेदारहरु	किसानहरुको आयआर्जनमा सघाउन	तालिम, बिउबिजन बितरण

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा) ०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८		कूल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
१.१०	आधुनिक खेती तालीम (सुख्खा र बाढि सहने जात प्रवर्धन)	वटा	12	50	3	150	3	150	3	150	450	200	320	400	250	1170	सवै वडाहरुका संकटासन्न किसान वर्गलाइ	नगरपालिका, निड्स नेपाल तथा अन्य साझेदारहरु	बाढि तथा खडेरीको प्रभाव न्युनिकरणमा सहयोग पुग्ने	तालिम प्राविधिक तथा समाग्रिहरु, विउविजन आदि
१.११	बेमौसमी तरकारी प्रवर्धन तालिम	वटा	12	50	3	150	3	150	3	150	450	200	320	400	250	1170	सवै वडाहरुका संकटासन्न किसान वर्गलाइ	नगरपालिका, निड्स नेपाल तथा अन्य साझेदारहरु	उच्च मुल्य वालि प्रवर्धन गरी जिविकोपार्जन सुधारमा सहयोग पुग्ने	तालिम प्राविधिक तथा समाग्रिहरु, विउविजन आदि
१.१२	अर्गानिक खेती तालिम	वटा	12	50	4	200	4	200	4	200	600	50	120	210	150	530	सवै वडाहरुका	नगरपालिका, निड्स नेपाल तथा अन्य साझेदारहरु	विषदि रहित खेती प्रवर्धन	तालिम प्राविधिक तथा समाग्रिहरु, विउविजन आदि
१.१३	बाली तथा पशु बिमा अभिमुखिकरण	जना	200	2	75	150	75	150	50	100	400	30	50	60	60	200	नगरपालिका स्तरिय	समुदाय, नगरपालिका, र बिमा कम्पनि	अगुवा किसानलाइ जोखिम न्युनिकरण गर्न	तालिम समाग्रि तथा खाजा
१.१४	बगर खेती तालिम तथा प्रवद्धन कार्यक्रम	वटा	12	50	4	200	4	200	4	200	600	20	30	100	60	210	वडा १,२ ३, ६, ७, ८, १० नदि किनारमा	नगरपालिका, निड्स नेपाल तथा अन्य साझेदार संस्थाहरु	वगर संरक्षण र उखु तथा केराको विमा सुल्क र अन्य सहुलियत उपलब्ध गराउने	विमा सुल्क, वायोइन्जिनियरिगं, तालिम खर्च र अन्य सहुलियत

क्र.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधुरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
१.१६	कृत्रिम गर्वाधान तथा औषधि खरिद	जना	90	5	30	150	30	150	30	150	450	55	56	70	50	231	वडा न. १	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु	प्रकोप ग्रस्त समुदायमा	
१.१७	लेहगा चोलि तालिम	जना	60	5	20	100	20	100	20	100	300	30	29	50	25	134	वडा न.३	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु	विपद्गस्त क्षेत्रमा	
१.१९	च्याउ खेति तालिम मुतकमलहरी लाई	जना	20	10	20	200	0	0	0	0	200	10	15	25	30	80	वडा न.३	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु	मुक्तकमहलरी बस्तिमा	
१.२०	दलित समुदायको लागि आरन सुधार तालिम	जना	20	5	20	100	0	0	0	0	100	30	35	25	10	100	वडा न. ४	नगरपालिका तथा गांउपालिका	दलित समुदायमा	
१.२१	पलान्ट किलिनिक शिविर	वटा	12	5	4	20	4	20	4	20	60	60	70	76	40	246	वडा स्तरमा	वडा तथा नगरपालिका		
१.२२	केरा खेति तालिम तथा प्रर्वद्धन	जना	40	4	20	80	20	80	0	0	160	45	34	20	25	124	वडा न.८	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु		
१.२३	केरा खेति तथा उखु खेति तालिम तथा प्रर्वद्धन	जना	40	4	20	80	20	80	0	0	160			20	20	40	वडा न.९	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु	विपद्गस्त क्षेत्रमा	
१.२४	उन्नत जातको बोका खरिद	वटा	24	60	8	480	8	480	8	480	1440	400	560	450	432	1842	वडा न.१ देखि १२ सम्म	वडा कार्यालय, तथा सहयोगि निकाय		

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति उच्च	जम्मा				
१.२५	तरकारी वेना उत्पादन तालिम	जना	20	4	20	80	0	0	0	0	80				20	20	वडा न.१०	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु		
१.२६	उन्नत जातको बोका खरिद	वटा	3	40	3	120	0	0	0	0	120	540	450	350	100	1440	वडा न.११	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु		
१.२७	माहुरी पालन तालिम	वटा	3	30	3	90	0	0	0	0	90			45	45	90	वडा न.११	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु		
१.२८	टपरी बनाउने तालिम	जना	60	30	3	90	3	90	0	0	180			15	15	30	वडा न.१२	वडा कार्यालय, तथा सहयोगि निकाय	महिला	
१.२९	एक घर एक बरेसावारी,एक घर एक बाख्रा,एक घर एक फलफूल विरुवा जनचेतना	जना	90	4	30	120	30	120	30	120	360				30	30	वडा न.१२	वडा कार्यालय, तथा सहयोगि निकाय	घर घरमा गएर जनचेतनाको लागि ९० जना सहजकर्तालाइ प्रयोग गर्ने ।	
१.३०	हाउस वायरिग तालिम	जना	20	3	20	60	0	0	0	60	60					20	वडा न.९	वडा कार्यालय, तथा सहयोगि निकाय		
१.३१	माछा पालन तालिम	जना	10	1	10	10	0	0	0	0	10					10	वडा न.९	वडा कार्यालय, तथा सहयोगि निकाय		
१.३२	वडाभित्र रहेका कृषि समुह तथा सहकारीलाइ क्षमता विकास तालिम	जना	20	2	20	40	0	0	0	0	40	0	0	0		20	वडा न.९	वढा कार्यालय तथा नगरपालिका		

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
१.३३	क्षमता विकास तथा कृषि तालिम	वटा	12	4	4	16	4	16	4	16	48	76	120	240	350	786	नगरपालिका स्तरिय	नगरपालिका		
	जम्मा					4271	394	3671	350	3506	11388									
२	**जल तथा उर्जा**					0														
२.१	थोपा सिचाइ डेमो/प्रवर्धन	वटा	९	३०	३	९०	३	९०	३	९०	२७०		१००	१००	५०	२५०	सिचाइ अभाव रहेका स्थान तथा पायक पर्ने स्थानमा	नगरपालिका	वडागत रुपमा सिचाँइ प्रविधि वारे सिकाउने संकटासन्न अगुवा किसानहरुलाई	पानि ट्याकि, पाइप तथा आवश्यक समाग्रि, र प्रविधिक खर्च
२.२	रिर्चाज पोखरी	वटा	६	१५०	२	300	२	१५०	२	१५०	४५०		१००	१५०	१००	३५०	विपद् प्रभावित वडाहरुमा	, नगरपालिका तथा अन्य सरोकारवाला निकाय	पोखरीमा वरपरको जमिनमा पानीको चिस्यान कायम राख्न	छेकबार , पानीको स्रोत तथा निकास व्यवस्थापन
२.३	सुधारिएको चुलो प्रर्वधन कार्यक्रम	जना	300	2	100	200	100	200	100	200	600	१००	१००	१५०	१५०	५००	सबै वडाहरुमा	वडा कार्यालय, तथा सहयोगि निकाय	विपन्न तथा संकटासन्न परिवारहरुलाई सुधार्रिको चुलो प्रवर्धनकालागि	मिस्त्रि खर्च तथा आवश्यक समाग्रिहरु
२.४	गोबर ग्यासमा थप अनुदान	जना	१५०	५	५०	250	५०	२५०	५०	२५०	७५०	१००	३००	४००	२००	१०००	सबै वडाहरुमा डुवान रहित वस्तिमा	नगरपालिका तथा सहयोगि संस्थाहरु	विपन्न तथा संकटासन्न परिवारहरुलाई वायेग्यास निर्माण गर्न प्रोत्साहन गर्ने	इटा, ढुंगा तथा सिमेन्ट खरिदका लागि

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
२.४	सौर्य सडक वति जडान	ठांउमा	१०	३०	३	90	४	२०	१	३०	३००	२५०	४५०	३५०	२५०	१३००	वडा न ६,७,५,१२,१,?२,३ र ४ म सवैलाई लाइ पायक पर्ने ठांउमा	वडा कार्यालय, तथा सहयोगि निकाय		
२.५	डिप टयुवल जडान	वटा	१२	१०	५	50	५	५०	०	०	१००	२००	१५०	५०	५०	४५०	वडा न.४ सवैलाई पायक पर्ने डांउमा	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु	विपन्न तथा संकटासन्न परिवारलाई	
२.६	सिचाई योजना	वटा	१	४००	१	400	०	०	०	०	४००	५००	३००	२००	१००	११००	वडा न.५	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु		
२.७	स्यालो टयुवल जडान	वटा	१२	६००	६	3600	३	१५०	३	१५०		३२०	२००	१००	१५०	७७०	वडा न.६	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय सम्बन्धीत काम गर्ने संस्थाहरु	अनुदानमा विपन्न वर्गमा उपलब्ध गराउने	
२.८	वृन्दा वन सा.व. भित्र रहेका ताल संरक्षण	वटा	१	४००	१	400	०	०	०	०	४००	४००	३२०	१५०	१०२	९७२	वडा न.९	वन कार्यालय तथा नगरपालिका		
२.९	झारखाडी वैजनाथ ताल संरक्षण	वटा	१	५००	१	500	०	०	०	०	५००	२३०	२९०	१३०	७८	६४८	वडा न. २	वडा तथा नगरपालिका		
	जम्मा					5880	167	910	159	870	3770									

३ **जलवायु उत्पन्न प्रकोप** 0

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
३.१	जैविक तटबन्ध	मिटर	५०००	९०	५००	450	८००	७२०	१२००	१०८०	२२५०	४००	५००	७५०	७५०	२४००	वडा न .१२ सम्म		वाँसको तटवन्ध निर्माण, वायो इन्जिनियरीगां तथा वृक्षारोपण	वाँस खरिद, ढुवानि, दक्ष कामदार तथा प्रविवधिक खर्च, अन्य आवश्यक समाग्रि खरिद तथा उपकरण भाडा
३.२	झटपट झोला व्यबस्थापन	वटा	४००	2	१५०	300	१५०	३००	१००	२००	८००	१००	१००	२००	२००	६००	नदि किनारका बासिन्दाको लागि	नगरपालिका, जिविस, रेडक्रस, केयर नेपाल, निड्स नेपाल, अन्य साझेदार	अत्यावश्यक सामागी भएको झोलाको माध्यमबाट जोखिम न्युनिकरणका गर्नका लागि	झोला,टर्च, म्याट तथा खाद्य सामाग्री
३.३	वेलौरी रार्जमाग नजीक चितौरा नालामा तथा गणेणपुरमा तटवन्धन	वटा	१	150	१	150	०	०	०	०	१५०	१५०	२०१	३००	२५०	९०१	वडा न. १	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय		
३.४	मितेरी पुल देखि सुनवरा नदी तटवन्ध	वटा	३	600	१	600	१	२००	१	२००	६००	२५०	३५०	४५०	२७०	१३२०	वडा न.२ मितेरी पुल देखि सुनवरा नदी	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय		
३.५	आशापुर टोल को सनवरा नदीको बाढीग्रस्त क्षेत्रमा तटवन्धन	वटा	१	600	१	600	०	०	०	०	६००	४५०	५५०	३५०	६०	१४१०	वडा न.४ आशापुर टोल	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडक्स		

क्र.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति उच्च	जम्मा				
३.६	ढाणा टोल स्थित सुनवरा नदी बाढीग्रस्त क्षेत्रमा तटवन्धन	वटा	१	400	०	0	१	४००	०	०	४००	२५०	१५०	१०५	१००	६०५	वडा न.४	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडकस		
३.७	सिकलपटि स्याली नदीको किनारमा तटवन्धन	वटा	१	40	०	0	१	४००	०	०	४००	१५०	१००	५०	२५	३२५	वडा न.४	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडकस		
३.८	बुढीनालाको कटान भएको ठांउमा तटवन्ध	वटा	१	200	१	200	०	०	०	०	२००	१४०	७०	४०	४५	२९५	वडा न. ४	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडकस		
३.९	पानी निकासको लागि ढल निकास पानी टंकी	वटा	१	125	१	125	०	०	०	०	१२५	१२०	७५	३५	३७	२६७	वडा न.१०	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडकस		
३.१०	टोटि नदीमा तटवन्धन	वटा	१	125	०	0	१	१२५	०	०	१२५	२००	१०५	४५	४०	३९०	वडा न.६	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडकस		
३.११	कमल ताल ढल निकास	वटा	१	125	१	125	०	०	०	०	१२५	१००	७५	४०	३०	२४५	वडा न.६	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडकस		
३.१२	बन्जरियाटोटी नाला र जब्ला नालको सिमाना भित्र तटवन्धन	वटा	१	800	१	800	०	०	०	०	८००	२५०	३५०	७५	६०	७३५	वडा न.१०	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडकस		

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
३.१३	तटवन्धन दशर्थ प्रा.वि नजिक	वटा	३	810	१	810	१	२७०	१	२७०	८१०	५५०	४५०	१०२	८०	११८२	वडा न.११,	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका,निडस नेपाल,नेपाल रेडकस		
						4160	955	2415	1302	1750	7385									
3.14	**विपद् पुर्व**					0														
3.3.15	पूर्व सूचना कार्यदल तालिम	जना	60	2	10	20	10	20		0	40					0	नगरपालिका स्तरमा	नगरपालिका, रेडक्रस, निड्स नेपाल, , अन्य साझेदार	तालिम संचालन (सम्वन्धित कार्यदल लाई)	तालिम समाग्रि, भाडा, खाना नास्ता तथा स्टेसनरी
4.3.16	खोज उद्धार कार्यदल तालिम	जना	60	3	10	30	11	33		0	63					0	नगरपालिका स्तरमा	नगरपालिका, रेडक्रस, निड्स नेपाल, अन्य साझेदार	तालिम संचालन (सम्वन्धित कार्यदल लाई)	तालिम समाग्रि, भाडा, खाना नास्ता तथा स्टेसनरी
3.3.17	प्राथमिक उपचार तलिम	जना	60	4	10	40	12	48		0	88					0	नगरपालिका स्तरमा	नगरपालिका, रेडक्रस, निड्स नेपाल, अन्य साझेदार	तालिम संचालन (सम्वन्धित कार्यदल लाई)	तालिम समाग्रि, भाडा, खाना नास्ता तथा स्टेसनरी
3.3.18	जलवायु जन्य अभिमुखिकरण	वटा	12	15	3	45	3	45	3	45	135		250	350	200	800	नगरपालिका स्तरमा	नगरपालिका, तथा वडा कार्यालय, रेडक्रस, निड्स नेपाल, अन्य साझेदार	संकटासन्न वस्तिका महिला र पुरुष वरावरि आधारमा	तालिम समाग्रि, भाडा, खाना नास्ता तथा स्टेसनरी

क.सं.	क्रियाकलापहरु	ईकाई	परिमाण	प्रति ईकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा) ०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८		कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्युन	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
3.3.19	कार्यदललाइ सवलिकरण (समाग्रिगत)	सेट	12	50	3	150	3	150	3	150	450	150	350	450	500	1450	नगरपालिकाका बाढी प्रभावित वडाहरुमा	नगरपालिका, वडा कार्यालय रेडक्रस, निड्स नेपाल, अन्य साझेदार	पुर्व सुचना, खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार समाग्रि नगरपालिका स्तरमा हस्तान्तरण	समाग्रि खरिद
3.3.20	प्रकोप व्यवस्थापन तालिम	वटा	12	0.5	10	5		0	10	5	10		100	150	200	450	नगरपालिकाका संकटासन्न वस्तिहरुमा	नगरपालिका, , रेडक्रस, निड्स नेपाल, अन्य साझेदार	उच्च संकटासन्न १० महिला १० पुरुष	तलिम समाग्रि, खाजा नास्ता तथा अन्य
3.3.21	विपद् व्यवस्थापन कोष	वटा	12	130	1	130	0	0	0	0	130	500	400	204	250	1354	वडा न. १	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय		
	जम्मा					420	39	296	16	200	916									
3.4	**विपद्को वेला**					0														
3.4.1	खोज उद्धार र जिल्ला तथा नगरपालिकामा समन्वय तथा संचार	लमसम	3	2.5	1	2.5	1	2.5	1	2.5	7.5					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	जिल्ला प्रसासन, सुरक्ष निकाय र कार्यदलहरु		आवशेकताका आधारमा
3.4.2	सुरक्षित स्थानमा स्थानन्तरण	लमसम	3	5	1	5	1	5	1	5	15					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	जिल्ला प्रसासन, सुरक्ष निकाय र कार्यदलहरु		आवशेकताका आधारमा

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कूल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
3.4.3	खानेकुरा, शुद्ध पानी र अस्थाइ आवासको व्यबस्थापन	लमसम	3	5	1	5	1	5	1	5	15					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	जिल्ला प्रसासन, सुरक्ष निकाय र कार्यदलहरु		आवशेकताका आधारमा
3.4.4	मौसमाको जानकारी संकलन तथा सम्भावित विपद्वारे याजना निर्माण, सहयोग संकलन आदि	लमसम	3	2.5	1	2.5	1	2.5	1	2.5	7.5					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	जिल्ला प्रसासन, सुरक्ष निकाय र कार्यदलहरु		आवशेकताका आधारमा
3.4.5	घाइते तथा विरामिको प्राथमिक उपचार तथा थप उपचारका लागि पठाउने	लमसम	12	5	1	5	1	5	1	5	15					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	जिल्ला प्रसासन, सुरक्ष निकाय र कार्यदलहरु		आवशेकताका आधारमा
						20	5	20	5	20	60									
3.5	**विपद् पश्चात**					0														
3.5.1	गाउ टोल सरसफाइ		लमसम	12	1	12	1	12	1	12	36					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	कार्यदल, स्वयमसेवक, समुदाय यवम् सुरक्षानिकाय र सहयोगि संध संस्था		
3.5.2	पिडितको क्षति विबरण संकलन तथा राहात वितरण		लमसम	50	1	50		0		0	50					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	कार्यदल, स्वयमसेवक, समुदाय यवम् सुरक्षानिकाय र सहयोगि संध संस्था		

क्र.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
3.5.3	विपदले क्षति पुर्याएका संरचनाको पुनर्निर्माण		लमसम	1000	1	1000	0	0	0	0	1000					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	कार्यदल, स्वयमसेवक, समुदाय यवम् सुरक्षानिकाय र सहयोगि संध संस्था		
3.5.4	विस्थापितहरुलाई पुर्नस्थापना		लमसम	1000	1	1000		0		0	1000					0	विपद् ग्रस्त क्षेत्रमा	कार्यदल, स्वयमसेवक, समुदाय यवम् सुरक्षानिकाय र सहयोगि संध संस्था		
3.5.5	प्राथमिक उपचार, खोज, उद्धार समाग्रिको संकलन मर्मत र पुन भण्डारण		लमसम	100	1	100		0		0	100					0	नगरपालिका स्तरमा, विपद ग्रस्त क्षेत्रमा	कार्यदल, स्वयमसेवक, समुदाय यवम् सुरक्षानिकाय र सहयोगि संध संस्था		
3.5.6	पुन आकस्मिक कोष संकलन र व्यबस्थापन		लमसम	100	1	100		0			100					0	नगरपालिका स्तरमा	कार्यदल, स्वयमसेवक, समुदाय यवम् सुरक्षानिकाय र सहयोगि संध संस्था		
जम्मा						2262	1	12	1	12	2286									
४	**वन तथा जौविक विविधता**					0														
४.१	वृक्षारोपण	वोटा	१००००	0.01	३०००	30	४०००	४०	३०००	३०	१००	२३५	२००	३००	३५०	१०८५	नदि किनार तथा सा.व. हरुमा	जिल्ला वन कार्यालय, सा व, तथा सहयोगि संस्थाहरु	वन व्यबस्थापन तथा भुक्षय नियन्त्रणमा सघाउ पुग्ने	वोटा खरिद, नास्था, गाडि भाडा आदि

क्र.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
४.२	अग्नी रेखा निर्माण तथा आगो सचेतना तालिम	बटा	१२	20	३	60	४	८०	३	६०	२००	२३५	२५०	३००	३००	१०८५	सबै सा.व. हरुमा	सा.व. व्या.समुह तथा सहयोगि संस्थाहरु	वन व्यबस्थापन तथा भुक्षय नियन्त्रणमा सघाउ पुग्ने	खाजा नास्ता तथा आवश्यक उपकरण
४.३	जडिबुटी प्रसोधन इकाइ स्थापना तथा सवलिकरण	बटा	१	500		0	१	५००		०	५००	२००	२००	३००	२००	९००	वडा न.८,६,२,१२उपयुक्त स्थानमा	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका जि.बन कार्यलय,	जडिवुटि प्रसोधन गरिने र तेल उत्पादन गर्न, जंगलमा रहेका खेर गइरहेको जमिनको सदुपयोग हुने	मेसिन खरिद तथा बिक्रेका समाग्रि मर्मत
४.४	नदिकटान क्षेत्रमा वेत, वास, अम्रिसो, नेपियर रोपण तथा खुला चरिचरन वन्द क्षेत्र घोसणा कार्यक्रम	ठाउ	१२	50	२	100	५	२५०	५	२५०	६००	१००	१४०	२२०	१४०	६००	नगरपालिका स्तरमा, (सा.वनको खाली ठाउँमा)	जिल्ला वन कार्यालय, अनुकुलन परियोजना	कटान जोखिम न्युनिकरण	तालिम समाग्रि, खाजा नास्ता तथा यालायात तथा प्राविधिक खर्च
४.५	जङ्गली जडिबुटि पहिचान तथा व्यवस्थापन तालिम	जना	६०	2	२०	40	२०	४०	२०	४०	१२०	१५	१५	१५	१५	६०	सामुदायक वन उपभोक्ता समुह	जिल्ला वन कार्यालय, , अनुकुलन परियोजना	जंगलमा रहेका खेर गइरहेको जडिवुटिको सदुपयोग हुने	तालिम समाग्रि, खाजा नास्ता तथा यालायात खर्च
४.६	वन नर्सरी स्थापना तथा व्यवस्थापन तालिम	बटा	१२	२५	१०	250	१०	२५०	९	२२५	७२५	१००	१५०	२००	१००	५५०	सामुदायक वन हरुमा	जिल्ला वन कार्यालय ,अनुकुलन परियोजना	महत्वपुण वोट विरुवा को नर्सरि स्थापना गर्न ।	तालिम समाग्रि, खाजा नास्ता तथा यालायात खर्च

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा) ०७५/०७६ परिमाण	०७५/०७६ बजेट	०७६/०७७ परिमाण	०७६/०७७ बजेट	०७७/०७८ परिमाण	०७७/०७८ बजेट	कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा) न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा	स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
४.७	मानववन्यजन्तु द्रन्द व्यवस्थापनको लागि वीस्त र जंगलको विचमा आर.सि.सि.र ग्याविन जाली सहित आधुनीक बार	मि	३०	३०	१५	450	१५	४५०	०	०	९००	२५०	३५०	१५०	१०२	८५२	वडा न.८ सामुदायिक वनसित सहकार्य गर्ने ।	नगरपालिका,जिल्ला वन कार्यालय	िविशेष गरेर वन्यजन्तुले अषर गर्ने ठांउमा	
	जम्मा					930	4055	1610	3037	605	3145									
५	**मानव स्वास्थ्य**					०														
५.१	महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका लाई जलवायु सम्विन्धि अभिमुखिकरण	वटा	12	40	1	40	1	40	1	40	120	100	250	250	200	800	नगरपालिका स्तरमा	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका कार्यालय तथा निड्स नेपाल	नगरपालिका भरिका श्वास्थयकर्मी हरुलाइ जलवयु जन्य श्वास्थ्य समस्या र परिवर्तनो स्थिति वारे जानकारी	तालिम समाग्रि, खाना, नास्ता, गाडि भाडा र स्टेसनरी
५.२	सरसफाइ सचेतना तथा धुम्ति स्वास्थ्य शिविर (मेडिकल)	जना	१०००	0.5	३००	150	२००	१००	५००	२५०	५००	200	250	250	200	900	नगरपालिकाका सवै वडाहरुमा	जनश्वास्थय कार्यालय तथा सहयोगि निकाय	नगरवासी लाइ निरोगिताबाट बचाउनका लागि	औसधि, गाडिभाडा, श्वास्थयकर्मिको खर्चहरु तथा खानकुरा
५.३	सुपानेट झुल बितरण	वटा	५०००	0.3	२०००	600	१५००	४५०	१५००	४५०	१५००	500	500	750	750	2500	प्रत्येक वडाका बिपन्न परिवार लाइ	नेपाल रेडकस सोसाईटि कार्यालय तथा सहयोगि निकाय	लामखुट्टे बाट सर्नै रोगबाट बच्न	झुल खरिद

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति उच्च	जम्मा				
५.४	शिशु पोषण सुधार सम्बन्धी जनचेतना (सुनौला १००० दिन) कार्यक्रम	वटा	१२	४०	४	160	४	१६०	४	१६०	४८०	230	250	250	200	930	प्रत्येक वडामा	जनश्वास्थय कार्यालय, श्वास्थय चौकि तथा निड्स नेपाल	गर्भवति महिला तथा बाल बच्चाको स्वास्थ्य मजबुति कायम राख्न	तालिम समाग्रि, खाजा नास्ता तथा स्टेसनरी
५.५	आंखा तथा छाला महिलाका लागि पाठेघर तथा स्तन क्यान्सर जांच सम्वन्धी स्वास्थ्य शिविरि	वटा	१	२००	१	200	०	०	०	०	२००	105	203	150	76	534	वडा न.९	जनस्वास्थ्य कार्यालय ताथ अनुकुलन परियोजना		
	जम्मा					1150	1705	750	2005	900	2800									
६	**भौतिक पूर्वाधार तथा सहरी विकास**					०														
६.१	कल्भर्ट मर्मत तथा निर्माण	वटा	१२	१००	४	400	४	४००	४	२००	१२००	५०	१००	५०	५०	२५०	नगरपालिकाका जिर्ण अवस्थामा रहेका , प्राबिधिक सल्लाहमा	नगरपालिका, समुदाय र सहयोगि संस्था	पानी निकास सहज बनाउन	निर्माण सामाग्री , ज्याला
६.२	फोहर ब्यबस्थापन तालिम	वटा	१२	१००	३	३००	३	३००	३	३००	६००					२५०	नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा	नगरपालिका, समुदाय र सहयोगि संस्था	कुहिने फोहर लाइ मल बनाउने तथा नकुहिने फोहर लाइ पुनप्रयोग गर्न	तालिम, कम्पोस्ट बिन बितरण
६.३	तटवन्ध	वटा	३	६००	१	६००	१	२००	१	२००	६००						वडा न.६ वैजनाथ मा.वि देखि सा.व.को सिमाना सम्म	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका		

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा) ०७५/०७६ परिमाण	बजेट	०७६/०७७ परिमाण	बजेट	०७७/०७८ परिमाण	बजेट	कूल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा) न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा	स्थान/वडा/नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	कृयाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
६.४	ढल निकास	मी	३०	६००	१५	1000	१५	३००	०	०	६००	95	90	60	120	३६५	वडा न.११	वडा कार्यालय		
६.५	सुरक्षित घर निर्माण	वटा	१	१०००	०	0	१	१०००	०	०	१०००	200	340	250	150	९४०	वडा न.११ मलिका टोल	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका		
६.६	तटवन्ध निर्माण	वटा	३	८००	१	800	१	३५०	१	१००	८००	80	102	55	90	३२७	वडा न.११विरेकामीको घर देखि कलुवापुर ढकन प्रधानका घर सम्म	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका		
६.७	मौरीफांटा देखि स्याली नदी सुनवरा नदी दोभान सम्म तटवन्ध	वटा	३	१२००	१	1200	१	४००	१	४००	१२००	98	120	50	90	३५८	वडा न.३	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका		
६.८	सुनवरा नदीमा तटवन्धन	वटा	१	६००	०	0	१	६००	०	०	६	50	60	70	80	२६०	वडा न.२	वडा कार्यालय		
६.९	तटवन्ध	वटा	१	७००	०	0	१	७००	०	०	७००	80	90	132	60	३६२	वडा न.१२ दुवाहा देखि तिचकी सम्म	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका		
६.१०	तटवन्ध	वटा	१	७००	०	0	१	७००	०	०	७००	90	120	240	56	५०६	वडा न.१० सुनवरा पुल नजिक	वडा कार्यालय तथा नगरपालिका		
६.११	जैविक तटवन्ध	मी	६००	४	२००	800	२००	८००	२	८००	२४००	560	630	120	99	१४०९	वडा न.४ सिकलपटि	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय		
	जम्मा					13100	229	5750	12	2000	9806									

7 **योजना अनुगमन, मूल्यांकन, समीक्षा** 0

क.सं.	क्रियाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत	आर्थिक वर्ष (बजेट हजारमा)						कुल अनुमानित बजेट	लाभान्वित घरधरीहरु (संकटासन्नताको आधारमा)					स्थान/वडा/ नगरपालिका	जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागि आधारहरु
					०७५/०७६		०७६/०७७		०७७/०७८											
					परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		न्यून	मध्यम	उच्च	अति	जम्मा				
7.1	वार्षिक योजना तर्जुमा तथा समिक्षा गोष्ठी		3	30	1	30	1	30	1	30	90					0	MEECCCC			
7.2	चौमासिक समिक्षा वैठक	पटक	3	15	1	15	1	15	1	15	45					0	MEECCCC			
7.3	समन्वय समितिको अनुगमन	पटक	3	10	1	10	1	10	1	10	30					0	MEECCCC			
7.4	नगरपालिकाको संस्थागत विकास (कम्प्युटर, जनेरेटर)	पटक	3	70	1	70		0		0	70					0	नगरपालिका स्तरमा	नगरपालिका, समुदाय र सहयोगि संस्था	कम्प्युटर, प्रिन्टर, लगायत आवश्यक फर्निचर खरीद गरी नगरपालिकाको संस्थागत विकास गर्ने ।	आवश्यक सामाग्री खरीद
7.5	कार्यक्रम संचालन पुर्व कार्यक्रम र संचालन प्रक्रिया बारे अभिमुखीकरण गोष्ठी	पटक	1	25	1	25		0		0	25					0	नगरपालिका स्तरमा	नगरपालिका र समुदाय	कार्यक्रम संचालनमा पारदर्शिता कायम गर्न र सहयोग गर्न सरोकारवालाहरुलाई जानकारी गराउने ।	यातायात, खाजा, स्टेशनरी तथा अन्य सामाग्री
7.6	सहभागितामुलक अनुगमन मुल्यांकन तालिम	पटक	3	35	1	35	1	35	1	35	105					0	नगरपालिका स्तरमा	नगरपालिका र समुदाय	कार्यक्रमको प्रभावकारी अनुगमन तथा मुल्यांकन गरी पृष्ठपोषण दिनको लागी	स्टशनरी, खाजा, यातायात, तालिम सामाग्री, श्रोत व्यक्ति पारिश्रमिक
जम्मा						185	4	90	4	90	365									

परिच्छेद : ३

३.१ स्थानीय योजना तर्जुमा प्रक्रियामा विपद् समाहित स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजना समायोजन

अनुकुलन योजनालाई विकास र विषयगत योजनामा साथै स्थानीय सेवा प्रदान गर्ने निजि तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको योजना प्रक्रियामा समायोजन गर्नका लागि वडा स्तरमा निर्वाचित वडााध्यक्षको रोहवरमा निर्वाचित वडा सदस्य, स्थानीय विषयगत कार्यालय, रेडक्रस, स्थानीय राजनीतिक दल र बहुसरोकारवाला निकाय र पाकिालमा बहुसरोकारवालाहरुसगँ बैठक बसियो । यसरी नै जिल्लामा पनि अनुकुलन कार्ययोजना र प्रक्रियाको बारेमा प्रस्तुतिकरण गरी जिल्ला सेवा प्रदायक संस्थाहरु सगँ छलफल गरियो । साविकका स्थानयि अनुकुलन कार्ययोजना तयारी गर्दा सो बेलामा वडा वडामा गठन भएको वडा नागरिक मञ्च र गा.वि.स. स्तरमा स्थानीय राजनैतिक दल, सामाजिक संस्था, सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहहरु सगँ विस्तृत छलफल गरी यस कार्ययोजनालाई गाँउ विकास परिषदमा अनुमोदन एवं पारित गरिएको थियो सोही अनुसार नयाँ सँरचना अनुसार तयार गरिएको विपद् समाहित स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजनालाई स्थानीयतहको कार्यपालिकाको परिषदबाट पारित गरी सो दस्ताबजेलाई स्थानीय तहको विपद् तथा जलवायुसँग सामना गर्नको लागि तयार गरिएको योजना मानिनेछ।

स्थानीय अनुकुलनका योजनाका प्राथमिकताहरुलाई हालको अवस्थामा वडा कार्यालय हुँदै स्थानीय विकास योजनामा समायोजन गरी गाँउकार्यपालिकाको परिषदमा निर्णय गरी कार्यान्वियन हुनेछन् । यसरी नै पालिकाको वार्षिक योजनामा समायोजन नभएका योजनाहरुलाई गाँउकार्यपालिका मार्फत प्रदेश हुदै केन्द्रिय योजनामा समाबेश गरिनेछन। यसरी नै गाँउकार्यपालिका भित्र काम गर्ने विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरुमा यस गाँउपालिकाका समुह र वडा कार्यालयबाट विषयगत कार्यालयहरुको योजनामा पहिचान भएका अनुकुलन कार्यहरुलाई समावेश गरी एकिकृत योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गरिनेछ । यसरी नै गाँउपालिकामा तयार हँदै आएको आवधिक गाँउपालिकाको योजनामा यस अनुकुलन योजनालाई उच्च प्राथमिकताका साथमा समायोजन गरिनेछ।

३.२ विपद् समाहित स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन

स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना स्थानीय स्तरमा भएका स्रोतसाधनहरुलाई प्रयोग गरि स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना दस्तावेजमा पहिचान गरिएका योजनाहरुको सम्पन्न गरिनेछ । साथै स्थानीय स्तरमा गर्न नसकिने योजनाहरुलाई जिल्ला, प्रदेश र केन्द्रिय योजना आयोग र विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै.स.स., निजि कम्पनी, स्थानीय क्लबहरु आदी सँग समन्वय गरि सम्पन्न गरिनेछ ।

३.३ विपद् समाहित स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको प्रगति मुल्यांकन

स्थानीय तहमा लापा कार्यान्वयनका प्रगति र परिणाम सम्बन्धि प्राप्त सूचना तथा प्रमाणहरुको संकलन र मूल्याङ्कन गर्न गाँउ कार्यपालिका समतिमा रहेका वहुसरोकारवाला अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिलाई नै परिचालन गरिनेछ । यसरी नै अनुकूलन कार्यक्रमहरुको कार्यन्वयनमा भएको प्रगतीहरुको समिक्षा नियमित रुपमा गरिनेछ । यसका लागि वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठी र समिक्षा गोष्ठी सबै सरोकारवालाहरुको सहभागितामा संचालन गरिनेछ । यसरी नै समितिबाट कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न स्थलगत अनुगमन समेत गरिनेछ । समिक्षा गोष्ठी एवं स्थलगत अनुगमनबाट लापा कार्यान्वयनमा प्राप्त भएका प्रतिफल मूल्याङ्कन गरि सिकाईहरुको आदान प्रदान हुनेछ । यसरी नै समय समयमा जिल्ला स्तरमा रहेका संयन्त्रहरुबाट पनि संयुक्त अनुगमन भई प्राविधिक स्तरको पृष्ठपोषण गाँउपालिकालाई प्राप्त हुनेछ । यसका अतिरिक्त अनुकूलन योजना कार्यन्वयन र अनुगमनबाट आएका नतिजा, प्रगती र उपलब्धी जिल्ला र कार्यपालिकामा हुने विभिन्न फोरमहरुमा प्रस्तुत गरि पृष्टपोषण लिई यस लापा कार्यान्वयनको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुग्नेछ ।साथै आवधिक रुपमा (सामान्यतया १ वर्षमा) यस योजना तथा यसका क्रियाकलापमा भएको प्रगतिको आधारमा अनुकूलन योजनाको स्वास्थ्य जाँच गरि सोको नतिजा बमोजिम परिमार्जित तथा थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।

सन्दर्भ सामाग्री

१.स्थानीय अनुकूलन योजना तर्जुमाको राष्ट्रिय संरचना

नेपाल सरकार (२०६७), राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम

नेपाल सरकार (२०६८), स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको राष्ट्रिय संरचना

नेपाल सरकार (२०६८), स्थानीयविपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका

नेपाल सरकार (२०६८), जलवायु परिवर्तन नीति २०६८

नेपाल सरकार (२०६७), नेपालका लागि जलवायु परिर्वतन संकटासन्न नक्शांकन

केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग (२०६७), राष्ट्रिय जनगणना २०६७

गृह मन्त्रालय, नेपाल सरकार (२०६६), विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति

अनूसुचीहरु

१ स्थानीय अनूकुलन योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सहभागीहरुको नामावली

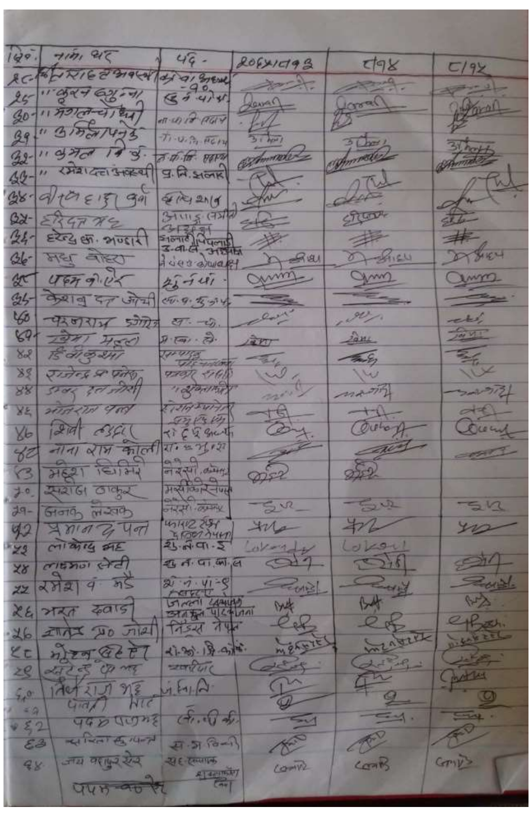

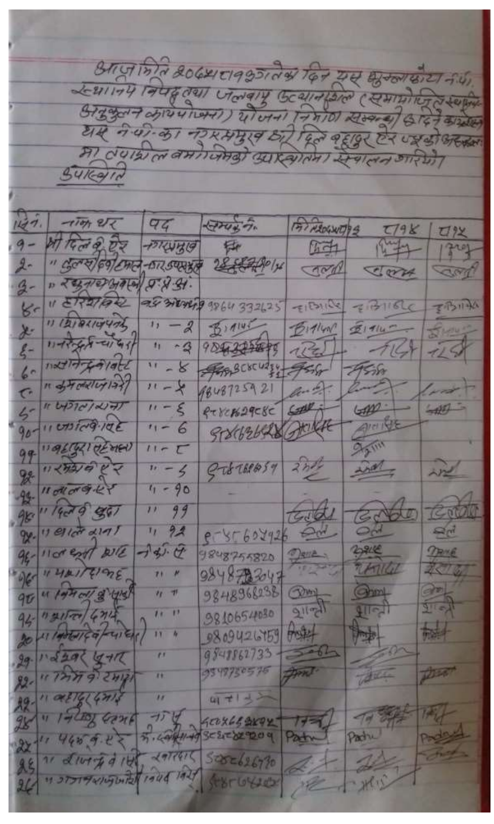

अनुसुचि ३: विपद् पुर्व गरिने क्रियाकलापहरु

जलवायु जन्य प्रकोप	**विपद् पुर्व** जैविक तटबन्धन निर्माण झटपट झोला व्यबस्थापन पूर्व सूचना प्रणलि स्थापना र सवलिकरण पूर्व सूचना कार्यदल तालिम खोज उद्धार कार्यदल तालिम प्राथमिक उपचार तलिम जलवायु जन्य अभिमुखिकरण कार्यदललाइ सवलिकरण (सामाग्रीगत) प्रकोप व्यवस्थापन तालिम **विपद्को वेला** खोज उद्धार कार्य, जिल्ला तथा गाविसमा समन्वय तथा संचार सुरक्षित स्थानमा स्थानन्तरण खानेकुरा, शुद्ध पानी र अस्थाई आवासको व्यबस्थापन मौसमाको जानकारी संकलन तथा सम्भावित विपद्वारे याजना निर्माण, सहयोग संकलन आदि घाइते तथा विरामिको प्राथमिक उपचार तथा थप उपचारका लागि पठाउने **विपद् पश्चात** गाँउ टोल सरसफाइ पिडितको क्षति विबरण संकलन तथा राहात वितरण विपद्ले क्षति पुर्‍याएका संरचनाको पुनर्निर्माण विस्थापितहरुलाई पुर्नस्थापना प्राथमिक उपचार, खोज, उद्धार समाग्रिको संकलन मर्मत र पुन भण्डारण पुन आकस्मिक कोष संकलन र व्यबस्थापन

अनुसुचि ४ विपद् पश्चात गरिने कार्यक्रम (प्रतिकार्य कार्यक्रम)

समयावधि	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	प्रक्रिया	प्रतिफल	स्रोतको व्यवस्था	
० देखि १ घण्टा भित्र	प्रकोपको पूर्व सूचना र विपद्को सूचना सम्प्रेषण	पूर्व सूचना कार्यदल, प्रभावित समुदाय र स्थानीय र सामुदायिक विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	पूर्व सूचना कार्यदलले समुदाय, वर्षा तथा नदी अवलोकन केन्द्र, जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र, सञ्चारमाध्यम, जल तथा मौसम विज्ञान विभाग र मातहतका कार्यालय, सुरक्षा निकाय, विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने संघ संस्थाहरु, राष्ट्रिय भूकम्प मापन केन्द्र लगायतका विभिन्न माध्यमबाट प्रकोपको सूचना तथा पूर्व सूचना प्राप्त गरी स्थानीय र सामुदायिक विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, खोज उद्धार र प्राथमिक उपचार कार्यदल, जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र तथा संकटासन्न समुदायहरुलाई विभिन्न सञ्चार माध्यम (जस्तैः हाते माइक, साइरन, फोन, एस्.एम.एस्. आदि)को प्रयोग गरी खबर आदान प्रदान गर्ने	सङ्कटासन्न समुदाय र जिल्लाका सरोकारवालाहरुद्धारा प्रकोप वा विपद् सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने, सूचना प्राप्त गरिसके पश्चात् सुरक्षित स्थानमा आश्रय लिने		
० देखि १ घण्टा भित्र	स्थानीय तथा सामुदायिक विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिको वैठक	समितिका पदाधिकारीहरु	यो प्रकोपको खतरा सम्बन्धी पूर्व सूचना तथा घटनाको सूचना प्राप्त गरेपश्चात् स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति/सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिले केही आपत्कालीन निर्णयहरु गर्न बस्ने बैठक हो ।	प्राथमिक उपचार कार्यदल र खोज तथा उद्दार कार्यदल परिचालन गर्ने निर्णय समुदायलाई साइरन, मेगाफोन र अन्य साधन प्रयोग गरी नियमित जानकारी दिने निर्णय		

० देखि २४ घण्टा भित्र	स्थानीय र सामुदायिक कार्यदलहरुबाट उद्दार कार्य	खोज उद्धार तथा प्राथमिक उपचार कार्यदल	विपद् भएको सूचना प्राप्त गरेपछि प्राथमिक उपचार कार्यदल र खोज तथा उद्दार कार्यदल समुदायमा गई आफ्नो कार्य सुरु गर्नेछ । आगलागीको घटना भएमा आगलागी नियन्त्रणको प्रयास गर्ने महामारी विपद्का सम्वन्धमा मानिसमा हुने महामारी अवस्थाको जानकारी दिने तथा प्रतिकार्य सुरु गर्ने	लक्षित ५० प्रतिशत समुदायलाई उद्दार गरी सुरक्षित स्थलमा ल्याइने चोटपटक लागेका विरामीहरुलाई प्राथमिक उपचार प्रदान गरिने		
० देखि २४ घण्टा भित्र	खोज उद्धार र प्राथमिक उपचारका लागि थप सहयोग आवश्यक भएमा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, रेडक्रस, सुरक्षा निकायलगायतसँग समन्वय गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिको अनुरोध तथा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको निर्देशनमा खोज तथा उद्दार विषयगत क्षेत्रले विभिन्न साधन तथा स्रोतको उपयोग गरी उद्दार कार्य गर्नेछ । खोज तथा उद्दारका लागि स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यदलको सहायता लिनेछ ।	समुदायलाई उद्दार गरी सुरक्षित स्थलमा ल्याइने चोटपटक लागेका विरामीहरुलाई प्राथमिक उपचार प्रदान गरिने सघन घाइतेहरुलाई अस्पताल पठाउने		
० देखि २४ घण्टा भित्र	घाइते, हराइरहेका तथा विस्थापितको सूची अद्यवधिक राख्ने तथा द्रुत सर्वेक्षण तथ्याङ्क संकलन	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिले घाइते, हराइरहेका तथा आन्तरिक विस्थापितको सूची अद्यवधिक गर्ने, सूची तयार गर्दा स्थान, उमेर, लिङ्ग, जाति, अपाङ्गता आदि पनि खुलाउने जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिले खटाएको द्रुत	पहिलो चरणको क्षती, घाइते र मृत्यु हुनेको संख्या संकलन गर्ने		

			सर्वेक्षण टोलीलाई द्रुत सर्वेक्षण फाराममा चाहिने जानकारी संकलन गर्न मद्धत गर्ने			
० देखि २४ घण्टा भित्र	विपद् प्रभावित र आन्तरिक विस्थापितका लागि आधारभूत खाद्य सामग्री तथा अस्थायी वसोवासको प्रबन्ध गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिले आफूसँग भएको श्रोत परिचालन गर्ने तथा अपुग स्रोतका लागि जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति तथा स्थानीय र जिल्ला स्थित दातृ संस्थाहरुको वा व्यक्तिहरुलाई अनुरोध गर्ने	विपद् प्रभावित र आन्तरिक विस्थापितका लागि आधारभूत खाद्य सामग्री र अपाङ्गता, वालवालिका, जेष्ठ नागरिक तथा लैङ्गिक मैत्री अस्थायी वसोवासको बन्दोवस्त हुने		
० देखि २४ घण्टा भित्र	समुदायलाई सचेत गराउन जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, कार्यदलहरु, समुदाय, प्रकोपसँग सम्बन्धित सरकारी गैरसरकारी निकायहरु, सञ्चार माध्यम आदिबाट प्राप्त तथ्यगत पूर्वसूचना, आपत्कालीन चेतावनी, जोखिम बढेको वा घटेको, भएगरेका उद्धार प्रयासहरु, अपनाउनु पर्ने सावधानीहरु तथा सार्वजनिक आह्वान विषयक सूचनाहरु	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, कार्यदलहरु, समुदाय, प्रकोपसँग सम्बन्धित सरकारी गैरसरकारी निकायहरु, सञ्चार माध्यम आदि लगायत विभिन्न माध्यमबाट जानकारी प्राप्त गरी माइकिंग, फोन जस्ता माध्यम प्रयोग गरी समुदायलाई सूचित गर्ने	समुदायमा अफवाह फैलनबाट रोक्ने, जिवनउपयोगी सन्देशहरु प्रवाह हुने		

	आवश्यकता अनुसार नियमित प्रवाह गर्ने ।					
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	प्रभावित परिवार को दर्ता तथा खोजी कार्य, प्रभावित परिवारलाई पहिचान पत्र (टोकन) वितरण र तथ्यांक व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समुदाय विपद् व्ययस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी लगायतका अन्य निकायको सहयोगमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिले प्रभावित परिवार दर्ता गर्नेछ । यस सुचीलाई सुरक्षा निकायले (नेपाल प्रहरी) प्रमाणित गर्नेछ ।	राहत प्याकेजको आवश्यकता मूल्यांकन, वितरण र प्रतिकार्यका लागि प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन		
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	आवास तथा गैरखाद्य सम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति मातहतको आवास तथा गैर खाद्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै समुदाय विपद् व्यवस्थापन समितिको मद्धतमा तथा विस्थापित संख्याको आधारमा अस्थायी वासस्थानको व्यवस्थापन गर्ने । वासस्थान व्यवस्थापन गर्दा स्फेयर मापदण्ड अपनाइनुपर्ने	विस्थापित समुदायका लागि अस्थायी वासस्थानको तथा अन्य आधारभूत गैर खाद्य सामग्रीको व्यवस्था		
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	प्रभावित संख्याको सूचीको आधारमा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिअन्तर्गतको खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै तथा समुदाय विपद् व्यवस्थापन समिति समेतको मद्धतमा वितरण गर्नुपर्ने सामाग्री संख्या निर्धारण गरी वितरण गर्नेछ । जैविक, ठोस तथा प्रकोपजन्य फोहोरको उचित प्रबन्ध मिलाउने वा नष्ट गर्ने सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने	स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका लागि सामाग्री लक्षित जनसमुदायलाई वितरण गर्ने, हात धुने तरिका र महत्व सम्बन्धी जानकारी,		

				महिलालाई चाहिने सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्था, अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन		
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	खाद्य व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	प्रभावित संख्याको सूचीको आधारमा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिअन्तर्गतको खाद्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै आवश्यक तयारी खाद्य सामाग्री आँकलन गर्ने सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिको सहयोग लिई खाद्य सामाग्री वितरण गर्नेछ ।	प्रभावित जन समुदायलाई तयारी खाद्य सामाग्री वितरण		
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	गुनासा, लैङ्गिक हिंसा तथा विवाद व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र संरक्षण कार्यदल	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिको निर्देशनमा फिल्डमा परिचालित टोलीले आवास तथा गैरखाद्यसँग सहकार्य गरी संकटासन्न वर्गको आवश्यकता अनुसार अस्थायी वासस्थानको व्यवस्थापन गर्नेछ ।	महिला, वृद्धवृद्धा र वालवालिकाको आवश्यकताअनुसार अस्थायी बासस्थान व्यवस्थापन गर्ने		
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय र सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रभावित संख्याको सूचीको आधारमाजिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिअन्तर्गतको स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी प्रतिकार्यका लागि आवश्यक सामग्री संख्या आँकलन गरी वितरण गर्नेछ । आवश्यकता अनुसार अस्थायी अस्पताल स्थापना	प्रभावित परिवारलाई सुरक्षित सामाग्री वितरण, प्रभावित क्षेत्रमा आवश्यकता अनुसार अस्थायी अस्पताल स्थापना		

४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	पानी शुद्धिकरणका लागि अपुग सामग्रीको लेखाजोखा र व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिले सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति र जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिअन्तर्गतको खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै पानी शुद्धिकरणका लागि अपुग सामाग्रीको लेखाजोखा गर्नेछ । पानीको सुविधा विभिन्न स्थानमा गराउनेछ ।	विभिन्न ठाउँमा पानीको व्यवस्थापन पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्री वितरण		
४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	महामारी नियन्त्रणका लागि फोहर व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिले सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति र जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिअन्तर्गतको खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्र तथा सुरक्षा निकायसँग समन्वय गर्दै मरेका पशुका शवहरु संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने	मरेका पशुका शवहरु संकलन तथा व्यवस्थापन हुने		
४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	स्फियर मापदण्डअनुसार खाना बनाउने भाँडावर्तन, इन्धन, लुगाफाटो, कम्बल, परिवार, बालबालिका, महिलाका लागि आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य प्रबर्द्धन सामग्रीजस्ता गैरखाद्य सामग्रीको सेट वितरण गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिले जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति अन्तर्गतको आवास तथा गैरखाद्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै निरन्तर आवास व्यवस्थापनमा लागिरहने छ ।	प्रभावित परिवारलाई गैरखाद्य सामाग्री वितरण		
४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	खाद्य सामग्री वितरण	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	प्रभावित परिवार संख्याको आधारमा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति अन्तर्गतको खाद्य विषयगत क्षेत्रसँग सहकार्य गर्ने र वितरण गर्नेछ ।	प्रभावित परिवारलाई पकाउन चाहिने खाद्य सामाग्री वितरण		

७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	आपत्कालीन शिक्षाको व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र सम्बन्धित विद्यालय	प्रभावित विद्यालय र विद्यार्थी संख्याको आधारमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिले शिक्षा विषयगत क्षेत्र तथा प्रभावित विद्यालयसँग समन्वय गर्दै आवश्यक पर्ने शिक्षा सामाग्री वितरण गर्ने र अस्थायी विद्यालयको निर्माणमा सघाउने ।	विस्थापित वालवालिकाका लागि अस्थायी कक्षा सञ्चालन गर्ने शिक्षा सामाग्री वितरण गर्ने		
७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	गुनासा, लैङ्गिक हिंसा तथा विवाद व्यवस्थापन सम्बन्धी थप प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र संरक्षण कार्यदल	मनोसामाजिक परामर्श सेवा र कानुनी सहायता चाहिने मानिसको पहिचान गर्ने	मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने आवश्यक जनसमुदायलाई कानुनी सहायता दिने		
७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	बहुक्षेत्र प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिले खटाएको टोली	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिले बहुक्षेत्र प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखाका लागि परिचालित टोलीलाई आवश्यक सहयोग गर्ने	(MIRA) बहुक्षेत्र द्रुत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भई क्षतिको विस्तृत विवरण आउने		
७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	शव व्यवस्थापन तथा मृतक परिवारलाई आर्थिक सहयोग	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	मृतकका परिवारलाई स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिको तर्फबाट काजकिरियाका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने, मृतक प्रमाण पत्र जारी गर्न मद्धत गर्ने तथा सरकारका तर्फबाट प्राप्त हुने अन्य सहयोगका लागि जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई सिफारिस गर्ने	मृतकको काजक्रिया हुने, मृतक परिवारले राहत पाउने		
७ दिन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु	स्थानीय विपद् तथा	प्रतिकार्यमा संलग्न सरोकारवाला तथा प्रभावितहरुको	हालसम्मको प्रतिकार्यको समिक्षा		

देखि २ साता भित्र	उत्थानशील समितिको बैठक	जलवायु उत्थानशील समिति	बैठक बसी चुनौती, सिकाइ र सुधार गर्नुपर्ने पक्षबारे छलफल गर्ने	गरी थप आवश्यक रणनीति तर्जुमा गर्ने		
७ दिन देखि २ साता भित्र	विभिन्न क्षेत्रमा भएको आवश्यकता र खाडलका आधारमा थप प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र अन्य सहयोगी निकायहरुसँग समन्वय गर्दै थप राहत र सहयोगको बन्दोवस्ती गर्ने	थप राहत वितरण र प्रतिकार्य		
७ दिन देखि २ साता भित्र	मनोसामाजिक परामर्श	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र संरक्षण कार्यदल	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिअन्तर्गतको संरक्षण विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै मानसिक तनावमा परेका व्यक्तिलाई मनोसामाजिक सेवा उपलब्ध गराउने तथा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने	मानसिक तनावमा परेका व्यक्ति र परिवारलाई परामर्श र हौसला प्रदान गरिने		